

APSTIPRINU
Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa-
Turaidas muzejrezervāta
direktore Anna Jurkāne

ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀIS KULTŪRAS PIEMINEKLIS – TURIDAS MUZEJREZERVĀTS

2017. gada PUBLISKAIS PĀRSKATS

**Sigulda
2018**

SATURS

1.	PAMATINFORMĀCIJA	
1.1.	Iestādes juridiskais statuss un struktūra	 2
1.2.	Politikas jomas vai funkcijas, par kurām iestāde ir atbildīga, tās darbības virzieni	 3
1.3.	Pārskata gada galvenās prioritātes	 4
2.	FINANŠU RESURSI UN MUZEJREZERVĀTA DARBĪBAS REZULTĀTI	
2.1.	Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	 5-7
2.2.	Iestādes darbības rezultāti	 8-21
2.3.	Pakalpojumi un uzlabojumi pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā	 21-23
3.	PERSONĀLS	 23
4.	KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	
4.1.	Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai	23-24
4.2.	Pasākumi sabiedrības viedokļa izzināšanai par apmierinātību ar iestādes darbu.....	24-25
4.3.	Sadarbība ar nevalstisko sektoru	 25
5.	NĀKAMĀ GADA PLĀNOTIE PASĀKUMI	25-26

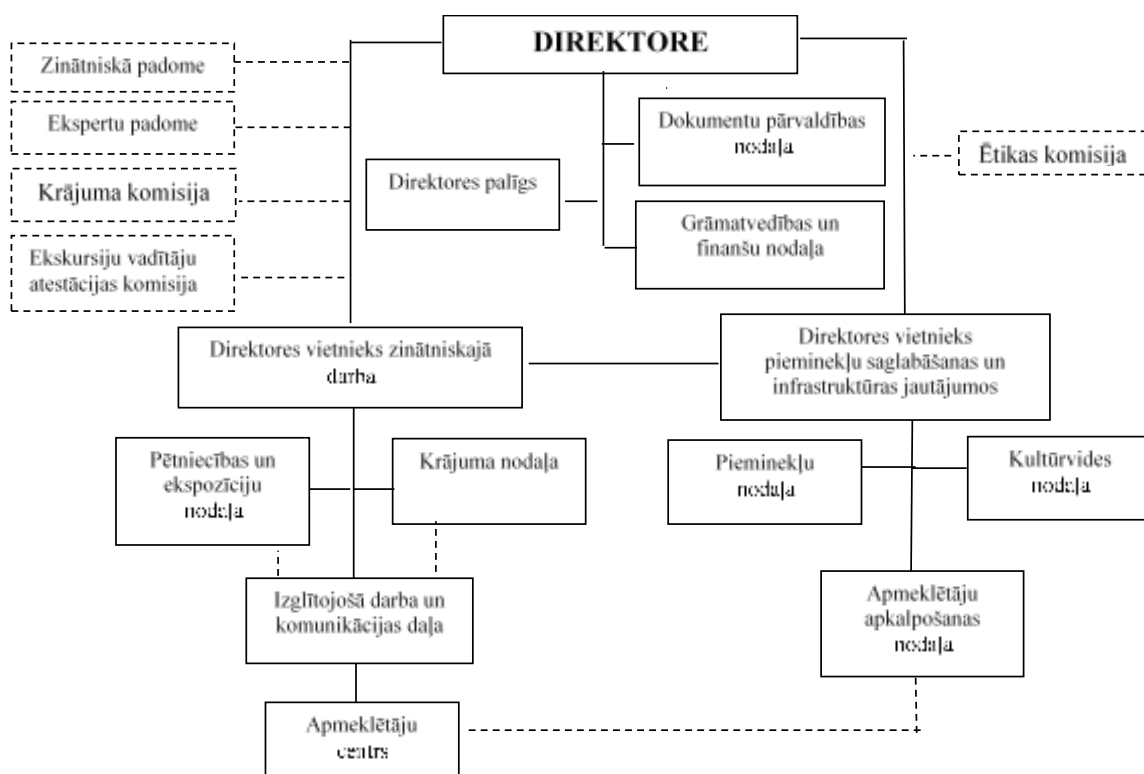
PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Iestādes juridiskais statuss un struktūra

Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis - Turaidas muzejrezervāts (turpmāk tekstā – muzejrezervāts) ir Kultūras ministrijas pakļautībā esoša valsts tiešās pārvaldes iestāde, kas darbojās saskaņā ar Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta nolikumu, kas apstiprināts ar 2012. gada 18. decembra Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumiem Nr.732. Turaidas muzejrezervāts izveidots 1988. gadā uz Siguldas novadpētniecības muzeja bāzes, kas savu darbību uzsācis 1948. gadā, lai saglabātu nākamajām paaudzēm vienu no senākajiem Latvijas valstiskajiem veidojumiem – Turaidas vēsturisko centru ar kultūras pieminekļu kompleksu. Muzejrezervātu veido pieminekļi, dabas un kultūrvēsturiskā vide, krājums, kas ir Nacionālā muzeju krājuma daļa. Turaidas muzejrezervāts ar LR Ministru kabineta 01.03.1994. noteikumiem Nr.61 izsludināts par Īpaši aizsargājamo kultūras pieminekli un noteikta tā teritorija. Ar LR Ministru kabineta 28.10.2014. noteikumiem Nr. 664 “Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta – aizsardzības kārtība” ir precizēta teritorijas robeža un noteikta kārtība, kādā tiek nodrošināta muzejrezervāta saglabāšana, uzskaitē, izpēte un izmantošana.

Turaidas muzejrezervāts ir akreditēts uz 10 gadiem līdz 2024. gada 8. maijam (akreditācijas apliecība Nr. 3AA, 09.05.2014.)

Muzejrezervāta darbu vada direktors. Muzejrezervāta struktūrvienības ir daļas un nodaļas. Muzejrezervāta funkcijas Direktora vadībā pilda Direktora vietnieks zinātniskajā darbā, Direktora vietnieks pieminekļu saglabāšanas un infrastruktūras jautājumos, Pētniecības un ekspozīciju nodaļa, Krājuma nodaļa, Izglītojošā darba un komunikācijas daļa, Apmeklētāju centrs, Pieminekļu nodaļa, Kultūrvides nodaļa un Apmeklētāju apkalpošanas nodaļa, Dokumentu pārvaldības nodaļa, Grāmatvedības un finanšu nodaļa, Dokumentu pārvaldības nodaļa un Ētikas komisija. Atbilstoši 2017. gada amatu sarakstam, pamatdarbā bija nodarbināti 79 darbinieki.

1.2. Politikas jomas vai funkcijas, par kurām iestāde ir atbildīga, tās darbības virzieni

Turaidas muzejrezervāta misija ir harmoniskas sabiedrības veidošana, parādot latviskās dzīvesziņas attīstību un vispārcilvēciskās vērtības ar tūkstošgadē uzkrāto reģiona un Turaidas vēsturiskā centra dabas un kultūras mantojumu.

Misijas īstenošanai muzejrezervāts veic šādas funkcijas:

1. Uztur, pārvalda un attīsta muzeja krājumu – Nacionālā muzeju krājuma daļu
  2. Veic muzeja krājuma un ar to saistītās informācijas zinātnisko pētniecību
  3. Izglīto sabiedrību, nodrošina tai muzeja vērtību pieejamību
  4. Pēta, atjauno un uztur kultūrvēsturisko vidi
  5. Uztur un attīsta muzeja darbībai nepieciešamo infrastruktūru
  6. Restaurē, remontē un uztur attiecīgos kultūras pieminekļus
- Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa-Turaidas muzejrezervāta nolikuma 3.1.- 3.6. p.*

Lai nodrošinātu funkciju izpildi, muzejrezervāta pamatuzdevumi ir:

- 1) pētīt Turaidas vēsturiskā centra un novada kultūras un dabas pieminekļus, kultūrvidi, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu;
  - 2) nodrošināt mērķtiecīgu Nacionālā muzeju krājuma komplektēšanu, uzskaiti, dokumentēšanu un glabāšanu;
  - 3) veidot informatīvo datu bāzi par muzeja krājumu Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogam;
  - 4) izmantojot Nacionālo muzeju krājumu, veidot ekspozīcijas un izstādes muzejrezervāta vēsturiskajās ēkās, nocietinājumos, būvēs un kultūrvidē;
  - 5) īstenot valsts un starptautiskos projektus un programmas;
  - 6) popularizēt kultūrvēsturiskās vērtības, izmantojot muzeja ekspozīcijas, izstādes un citus ar muzeja darbību saistītus pasākumus;
  - 7) atjaunot zudušās vēsturiskās ēkas un būves, apsaimniekot vai iznomāt tās atbilstoši muzejrezervāta darbības mērķiem;
  - 8) restaurēt vēsturisko vidi muzejrezervāta teritorijā, kopt dabas ainavas, veidot brīvdabas ekspozīcijas;
  - 9) veikt kultūrizglītojošo darbību Turaidas novada un Vidzemes reģiona vēstures, kultūras, mākslas un tautas tradīciju popularizēšanā, izdot ceļvežus, bukletus, zinātniskus izdevumus un citus iespieddarbus, organizēt vietējās un starptautiskās zinātniskās konferences, seminārus un citus pasākumus, piedalīties tajos un nodrošināt attiecīgo pasākumu publicitāti;
  - 10) nodrošināt ekspozīciju un izstāžu pieejamību apmeklētājiem, kā arī gidu pakalpojumus;
  - 11) pētīt sabiedrības pieprasījumu un analizēt muzeja sniegto pakalpojumu kvalitātes novērtējumu;
  - 12) izstrādāt un īstenot projektus saskaņā ar muzejrezervāta stratēģiju.
- Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa-Turaidas muzejrezervāta nolikuma 4.1.- 4.12. p.*

Stratēģiskie mērķi 2014. - 2023. :

1. Vēsturiskās atmiņas uzturēšanai un sabiedrības uzskatu veidošanai pētīt un dokumentēt Turaidas vēsturiskā centra un reģiona dabas un kultūrvidi, pieminekļus, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu un mērķtiecīgi komplektēt muzejrezervāta krājumu.
2. Latvijas kultūras mantojuma savdabības un daudzveidības iepazīšanai un Latvijas tēla veidošanai saglabāt, uzturēt un restaurēt Turaidas vēsturiskā centra ēkas-pieminekļus, dabu un kultūrvidi, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu.
3. Reģiona attīstībai un sociālās stabilitātes sekmēšanai pilnveidot muzejrezervāta komunikācijas formas un efektivitāti, attīstīt kultūras tūrisma un paplašināt mērķauditorijas loku.
4. Nodrošināt muzejrezervāta kā kultūras mantojuma institūcijas darbības pilnveidošanu un darbinieku profesionalitātes paaugstināšanu.

1.3.Pārskata gada galvenās prioritātes un pasākumi to īstenošanai

Saskaņā ar Darbības un attīstības stratēģiju 2014-2023 un pieejamajiem finanšu resursiem muzejrezervāts 2017. gadā bija izvirzījis šādas prioritātes un būtiskākos uzdevumus:

1. Prioritāte:

Kultūras mantojuma un dabas aizsardzība un saglabāšana Turaidas vēsturiskajā centrā

- Turaidas vēsturiskā centra 38 ēku-pieminekļu restaurācija, saglabāšana un uzturēšana, 43,63 ha brīvdabas ekspozīcijas uzturēšana un labiekārtošana.
- Arheoloģiskā un ģeotelpiskā izpēte Baznīckalnā.
- Muižas kaltes un Šveices mājas ēku kompleksa kultūrvēsturiskā izpēte un pārskatu sagatavošana.
- Esošo Dīķu kaskādes nogāžu, aizsprostu, ūdens regulēšanas sistēmu atjaunošanas projekta izstrāde.
- Turaidas pils koka sargapeju, pusapaļā torņa ārējā un R aizsargsienas D posma atjaunošana, R korpusa pagraba pārseguma atjaunošana u.c.
- Dampšķūņa, Ābolu klēts, Piķiera kūts un Pārvaldnieka jaunās dzīvojamās mājas jumta seguma nomaiņa.
- Klaušinieku mājas restaurācija un darbs pie Latvijas Valsts 100gadei veltītās ekspozīcijas “Ceļā uz Latvijas valsti: Klaušinieks. Saimnieks. Pilsonis” sagatavošanas, t.sk. ekspozīcijas dizaina meta projekta I. kārtas realizācija u.c.
- Turpināt ekspozīcijas “Turaidas muzejrezervāts laikā un telpā” iekārtošanas darbu Turaidas pagasta magazinā, iekārtot ekspozīcijas daļu “Atmiņa”.
- Izdot grāmata “Muiža pagasta rakstveža skatījumā: Turaida un Pērsietis”, LZA Goda doktora Gunāra Jansona (1928-2013) atmiņu grāmata “Savas dzīves piemiņai” un grāmata “Turaidas pils Dāvida stāsti” krievu valodā.
- Sagatavots manuskripts krājuma katalogam par Turaidas pils arheoloģiskajā izpētē atrastajām dzelzs būvdetaļām un uzsākts kataloga “Turaidas muzejrezervāta krājuma 11.–18. gadsimta māla trauki” sagatavošanas darbu.
- Sagatavotas un eksponētas izstādes: “Pilsonis”, “Vīzija-2023”, “Pērsietim – 155”, “Bībeles un dziesmu grāmatas TMR krājumā”, “Rakstniecei Astrīdai Beinārei – 80” u.c., veikta kvalitātes uzlabošana un atjaunotas ekspozīcijas: „Turaidas muižas pirts” un “Zvejas rīki”.

2. Prioritāte:

Vispārcilvēcisko vērtību un latviskās dzīvesziņas popularizēšana un sabiedrības izglītošana ar tūkstošgadē uzkrāto reģiona un Turaidas vēsturiskā centra kultūras un dabas mantojumu, nodrošinot kvalitatīva un daudzveidīga muzejrezervāta piedāvājuma pieejamību

- Nodrošināta muzeja ekspozīciju un Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojuma pieejamība apmeklētājiem katru dienu, veicot izglītojošo un apmeklētāju apkalpošanas darbu, ēku – pieminekļu saglabāšanas un kultūrvides sakopšanas darbu, sekmējot pašu ieņēmumu plāna izpildi.
- Sagatavots priekšlikums un uzsākta izglītojošās programmas un audiogida (mobilai aplikācijai) satura izstrāde topošās ekspozīcijas “Klaušinieks. Saimnieks. Pilsonis” vajadzībām
- Noorganizētas 3 konferences – 9. aprīlī - Pavasara konference - Informatīvā diena, 18. oktobrī - Starptautiska konference “Reformācijai 500 - jauno laiku vēsmas Turaidā un Eiropā 10. novembrī - Turaidas muzejrezervāta zinātniski praktiskā konference.
- Kultūras mantojuma popularizēšanai noorganizēti vairāk nekā 40 izglītojošie pasākumi: gadskārtu ieražu svētki, t.sk. ikgadējais pasākums “Vasaras saulgrieži”, akcija “Satiec savu meistar!” starptautiskā akcija “Muzeju nakts 2017”, Baltā galdauta svētki – vasaras sezonas atklāšana, akcija “Nāc piknikā Turaidā!”, Latvijas 100gades ieskaņā – Latvijas bērnu folkloras diena Dainu kalnā, Pils diena “Šodien pils pieder bērniem!”, Krievvalodīgo mediju diena Turaidā, grāmatiņas “Turaidas pils Dāvida stāstu un spēļu grāmata” krievu valodā atvēršana u.c.
- Uzsākta muzejrezervāta apmeklējuma e-biļetes izstrāde.

2. FINANŠU RESURSI UN MUZEJREZERVĀTA DARBĪBAS REZULTĀTI

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Pārskata gadā turpināta Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta nolikumā (Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 932.) noteikto funkciju un uzdevumu veikšana, atbilstoši Kultūras ministrijā apstiprinātajai Darbības un attīstības stratēģijai 2014. - 2023., kārtējā gada darbības plānam un budžetam (budžeta programma „Kultūras mantojums”).

Muzejrezervāta darbības nodrošināšanai un rezultatīvo rādītāju izpildei 2017. gada sākumā apstiprinātie finanšu resursi - **1 280 830 euro**, t.sk.:

valsts dotācija no vispārējiem ieņēmumiem – **530 830 euro**

plānotie pašu ieņēmumi – **750 000 euro**

Lai nodrošinātu 2017. gadā plānoto izdevumu segšanu saistībā ar muzejrezervāta Nolikumā noteikto funkciju un uzdevumu izpildi, 2016. gada virsplāna ieņēmumu un neizlietoto finanšu līdzekļu summa **EUR 121 974** apmērā tika iestrādāta 2017. gada muzejrezervāta budžetā.

Kopējais gada finanšu budžets programmā „Kultūras mantojums” tika palielināts:

- par **50 000 EUR** saistībā ar saņemto finansējumu no muzeju atbalsta programmas (28.03.2017. Līgums Nr.2.5.-11/102 par valsts budžeta finansējuma izlietošanu pastāvīgās ekspozīcijas “Ceļā uz Latvijas valsti: Klaušinieks. Saimnieks. Pilsonis” realizēšanas I. kārtas izdevumu segšanai);
- par **80 184 EUR**, pamatojoties uz likuma “Par valsts budžetu 2017. gadam” un 16.06.2017. kultūras ministres apstiprināto tāmi (07.07.2017. Līgums Nr.2.5.-11/192 par valsts budžeta finansējuma izlietošanu bijušās Turaidas muižas jaunās pārvaldnieka mājas jumta un fasādes remontam).

Atbilstoši veiktajām izmaiņām 2017. gada finansēšanas plānā, budžeta programmā „Kultūras mantojums” pieejamo finanšu resursu kopējais apjoms bija **1 532 988 EUR apmērā**.

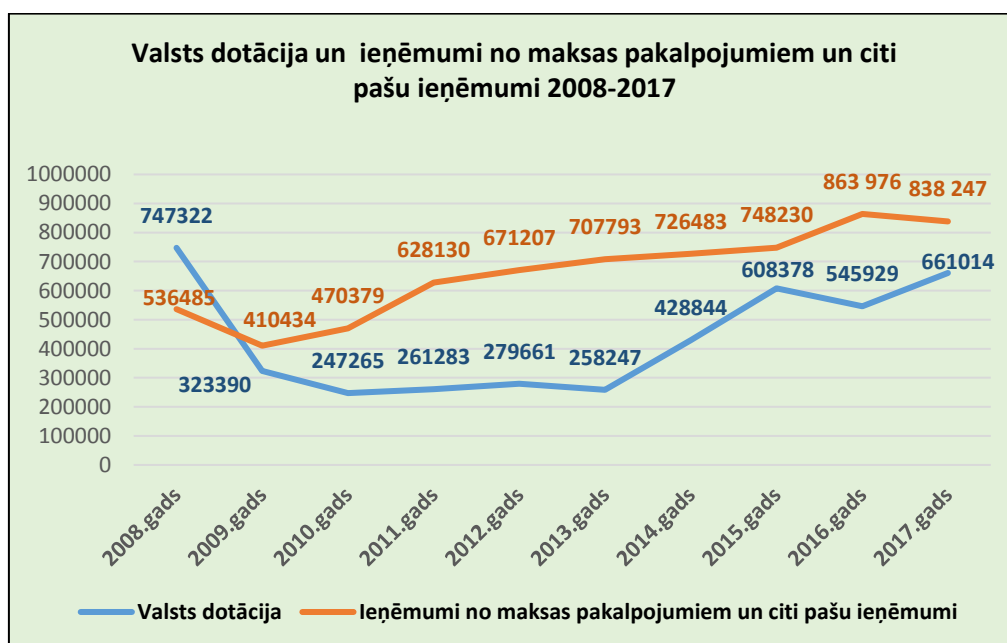

Papildus finansēšanās plānā apstiprinātajam budžetam pieejamais finansējums palielinājās par konkursu kārtībā piešķirto finansējumu un ziedojumiem:

- no Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) - **15 000 euro**;
- no Siguldas novada pašvaldības – **1 276 euro**
- sponsorējumi, ziedojumi – **206 euro**

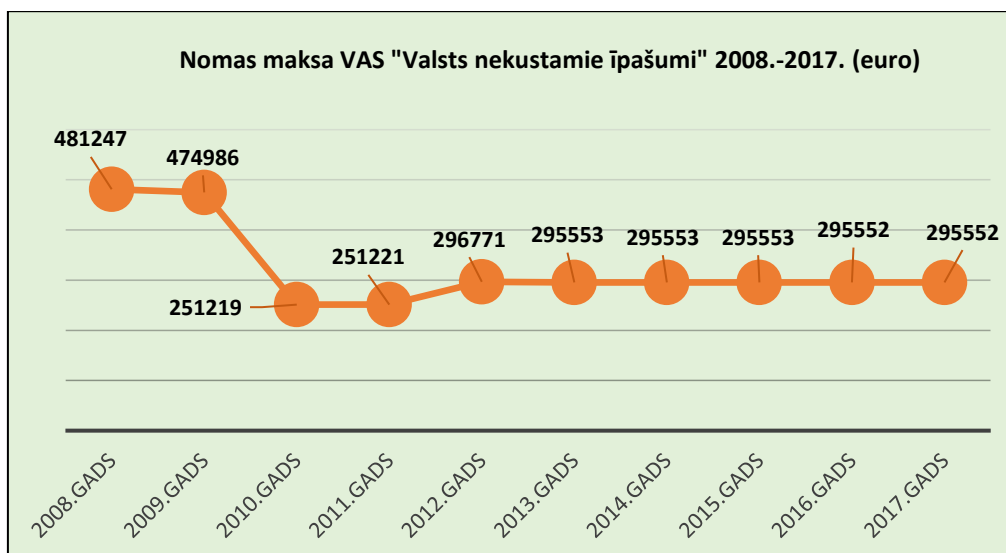
Sniedzot muzeja publiskos maksas pakalpojumus un, aktivizējot apmeklētāju piesaistes darbu, izdodot ceļvedi un reklāmas bukletu vairākās valodās, tika sekmēta pašu ieņēmumu plāna (750 000 euro) izpilde. 2017. gadā pašu ieņēmumu kopējā summa ir **838 247 euro**, t.i. par 88 247 euro vairāk nekā bija plānots. Pašu ieņēmumu plāna pārpilde 2017. gadā veidojās galvenokārt no ieejas biļešu un muzeja speciālistu vadīto ekskursiju un izglītojošos programmu pakalpojuma sniegšanas ieņēmumiem saistībā ar apmeklētāju skaita pieaugumu aktīvā tūrisma sezonas noslēgumā, pagarinātā darba laika, muzeja pieejamības visu gadu bez brīvdienām, kā arī no veiksmīgas sadarbības ar tūrisma firmām, starptautisku pasākumu organizēšanas un no tūrismam labvēlīgas situācijas Baltijas valstīs.

Pašu ieņēmumu plāns (750 000 euro) 2017. gadā tika izpildīts un pārpildīts par 88 247 euro, t.i., kopā **838 247 euro**.

Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi kopā ar valsts dotāciju daļēji nodrošina ar Ministru kabineta noteikumiem apstiprināto muzejrezervāta funkciju izpildi, Nacionālā muzeju krājuma saglabāšanu, pētniecību, ekspozīciju izveidi un to pieejamību sabiedrībai, kā arī valsts īpašumu, kas reģistrēts VAS “Valsts nekustamie īpašumi” bilancē – valsts nozīmes 38 ēkuminekļu saglabāšanu, kultūrvēsturiskās teritorijas 43,63 ha uzturēšanu un infrastruktūras nodrošināšanu.

No valsts budžeta programmas „Kultūras projekti un investīcijas” 2017. gadā, Turaidas muzejrezervātam iedalītā summa **295 552 euro**, kas ir 16 % no kopējā gada budžeta, tika pārskaitīta nomas maksas segšanai VAS „Valsts nekustamie īpašumi”. Šī summa nedod nekādu ieguldījumu muzejrezervāta pamatdarbībai un noteikto funkciju izpildei, tā ir samaksa par valsts īpašuma lietošanu.

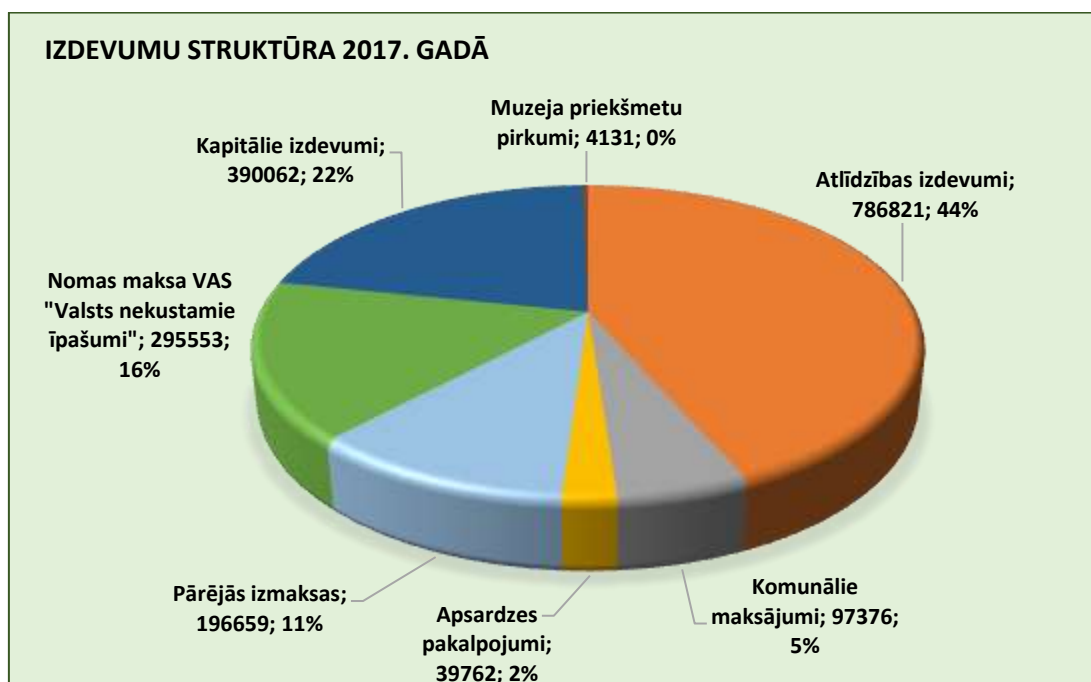
No 2008. gada līdz 2017. gadam muzejrezervāts par nomu ir samaksājis 3 233 209 euro.

Muzejrezervāta funkciju izpildei budžeta programmā „Kultūras mantojums” 2017. gadā tika izlietoti **1 499 606 euro**

precēm un pakalpojumiem -	333 592 euro
atlīdzībai -	786 821 euro
kapitālieguldījumi -	379 193 euro

No kārtējiem izdevumiem lielāko daļu sastāda ar atlīdzību saistītie izdevumi, t.i. **786 821 euro**, Vidējais atalgojums uz 1 slodzi mēnesī ir 760,29 euro, kas ir mazāks nekā valstī noteiktā strādājošo vidējā bruto darba samaksa mēnesī 925,00 euro (*pēc CSP datiem, <http://www.csb.gov.lv/notikumi/si-gada-3-ceturksni-videja-darba-samaksa-bija-925-eiro-45923.html>*).

Izdevumus darbinieku atalgojumam muzejrezervāts galvenokārt sedz no pašu ieņēmumiem un no iepriekšējā gada ieņēmumu atlikuma. Pārskata periodā salīdzinot ar 2016. gadu ir palielinājušies komunālo pakalpojumu izdevumi par 5 %, apsardzes pakalpojumu izdevumi par 24 % un kapitālizdevumi par 38 %.

1.2. Iestādes darbības rezultāti

Pārskata gadā turpināta Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta nolikumā (Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 932.) noteikto funkciju un uzdevumu veikšana, atbilstoši Kultūras ministrijā apstiprinātajai Darbības un attīstības stratēģijai 2014. - 2023., kārtējā gada darbības plānam un budžetam (budžeta programma „Kultūras mantojums”).

Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstībai, zinātniski pētnieciskā un izglītojošā darba vajadzībām **tika turpināta Turaidas vēsturiskā centra dabas un kultūrvēsturiskās vides izpēte**, veicot šīs vides vērtību dokumentēšanu, arheoloģiskās izpētes darbu lībiešu senvietās un Turaidas vēsturiskajā centrā, ēku-pieminekļu arheoloģisko, arhitektonisko izpēti, saglabāšanas un restaurācijas projektu izstrādi, mūsdienu tehniskajām iespējām atbilstošu muzeja pastāvīgo, informatīvo un brīvdabas ekspozīciju un izstāžu izveidi, esošo - papildināšanu un pilnveidošanu, kā rezultātā **ir uzturēts kvalitatīvs muzeja piedāvājums, nodrošināta krājuma un pētniecības darba rezultātu pieejamību sabiedrībai.**

1.prioritāte

Kultūras mantojuma un dabas aizsardzība un saglabāšana Turaidas vēsturiskajā centrā

1.stratēģiskais mērķis

Vēsturiskās atmiņas uzturēšanai un sabiedrības uzskatu veidošanai pētīt un dokumentēt Turaidas vēsturiskā centra un reģiona dabas un kultūrvidi, pieminekļus, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu un mērķtiecīgi komplektēt muzejrezervāta krājumu (nolikuma 3.1.,3.2.,4.1.,4.2.,6.4.p.)

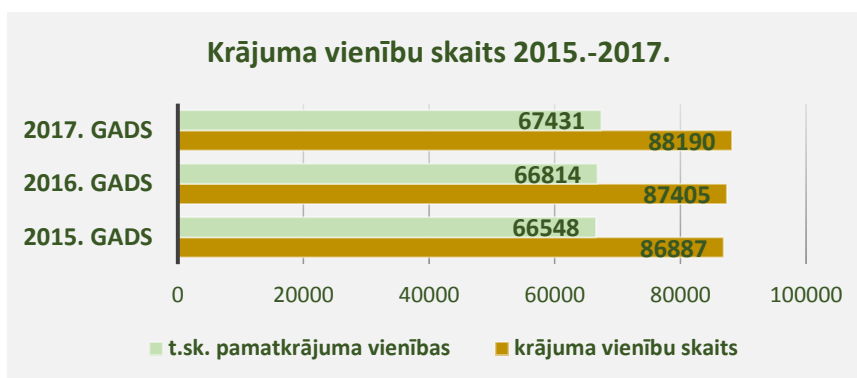
Pētniecības darbs

- Vēsturiskās atmiņas uzturēšanai un sabiedrības uzskatu veidošanai turpināts Turaidas vēsturiskā centra un reģiona dabas un kultūras mantojuma izpētes un dokumentēšanas darbs, veicot mērķtiecīgu krājuma komplektēšanu un izpētes informācijas apkopošanu 7 pētniecisko tēmu ietvaros. Izmantojot iegūto informāciju, sagatavoti un publicēti 8 pētnieciskie raksti, izdots katalogs “*Turaidas pils 13.-18. gs. dzelzs būvkalumi*” un rakstu krājums “Muiža pagasta rakstveža skatījumā. Rakstnieka, Turaidas pagasta rakstveža Kārļa Zemīša darbu izlase ar komentāriem”.
- Dokumentēti un veikta saglabājošā pirmsapstrāde 785 jaunienākošajiem krājuma priekšmetiem, veikta zinātniskā apstrāde 240 priekšmetiem, iepirkti 44 priekšmeti par 4 131 euro, restaurēti un konservēti 979 priekšmeti, nodrošināta **88 190 krājuma vienības saglabāšana.**
- Turpināta bioloģijas anomāliju aplūkošanas struktūru un enerģētikas izpēte Turaidas muzejrezervāta teritorijā, veikta bioloģijas anomāliju uzmērīšanas un kartēšanas informācijas precizēšana, veikta aplūkošanas anomāliju kartējuma iestrāde Turaidas muzejrezervāta topogrāfiskajā plānā, pamatojoties uz izpētes rezultātiem, sagatavots un publicēts raksts un nolasīts ziņojums. Uzsākts izpētes darbs par Turaidas muzejrezervāta teritorijas reljefa veidošanos, un par šo tēmu sagatavoti divi informatīvie raksti.
- Turaidas pilskalna stabilitātes nodrošināšanai turpināti pazemes ūdeņu līmeņa novērojumi un veikti mērījumi ģeodēziskajos urbemos un pils akā, sagatavots ūdens līmeņa mērījumu apkopojums par 2017. gadu.
- Pabeigts un iesniegts Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā un Turaidas muzejrezervāta zinātniskajā arhīvā pārskats par 2016. gadā veikto arheoloģisko izpēti Turaidas Baznīckalnā. Izpētes rezultātā tika iegūta informācija par apbedījumu vietām un arī uz kapsētas teritorijas iespējamo nožogojumu.
- Turpināta viduslaiku kapsētas arheoloģiskā izpēte Turaidas Baznīckalnā, sagatavots un publicēts raksts un nolasīts ziņojums par 2017. gadā veiktās arheoloģiskās izpētes rezultātiem. Veikta padziļināta apbedījumu vietās atrastā antropoloģiskā materiāla izpēte un sagatavots ekspertīzes slēdziens.

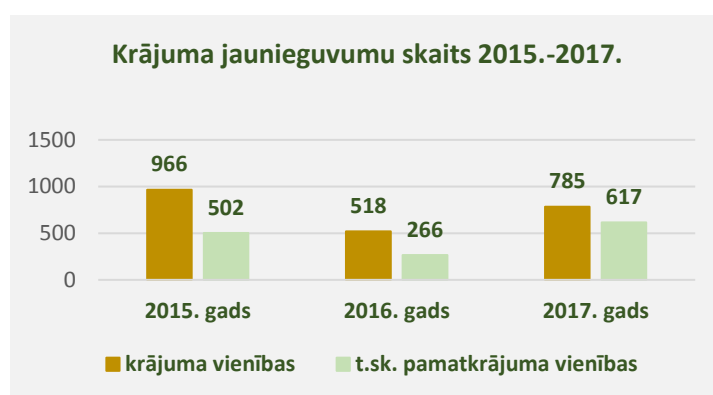
- Sagatavota publikācija par arheoloģiskās izpētes rezultātiem Turaidas muzejrezervāta Baznīckalnā izdevumam “Arheoloģiskie pētījumi Latvijā 2016.-2017. gadā”.
- Turpināts Turaidas muižas vēsturiskā centra pieminekļu izpētes darbs. Pabeigta Turaidas muižas labības klēts kultūrvēsturiskā izpēte, sagatavots izpētes pārskats.
- Veikts izpētes darbs tēmas „Garīgais mantojums, dzīvesziņa un reliģijas loma cilvēku dzīvē” ietvaros. Izmantojot iegūto informāciju, noorganizēta starptautiska konference “Reformācijai 500 gadi: jauno laiku vēsmas Latvijā un Eiropā”, uzsākta konferences referātu un ziņojumu apkopošana rakstu krājumā, veikta zinātniskā apstrāde 24 krājuma reliģiskajām grāmatām, sagatavots un realizēts izstādes plāns “Bībeles un dziesmu grāmatas Turaidas muzejrezervāta krājumā”, par izstādes tēmu nolasīti referāti un publicēti raksti.
- Turpināts tēmas “Gaujas lībieši Latvijas kultūrvēsturē” izpētes darbs, apkopojot arheoloģiskajā izpētē iegūtos materiālus un rakstīto vēstures avotu informāciju, ir sagatavots brīvdabas ekspozīcijas plāns “Lībietis dabas pasaulē”, sagatavoti referāti un publicēti raksti par lībiešu valdnieku Kaupo saistībā Kaupo nāves atceres dienas 800.gadadienu.
- Pabeigta Turaidas pils arheoloģiskajos izrakumos atrasto dzelzs būvkalumu kataloga manuskripta sagatavošana, izdots katalogs “Turaidas pils 13-18.gs.dzelzs būvkalumi”, noorganizēts tā atvēršanas pasākums, nolasīts referāts un publicēts raksts.
- Turpināts kataloga “Turaidas pils keramika 11.- 19. gadsimts” sagatavošanas darbs, pētītas un sistematizētas krājumā esošo 11.-13. gadsimta māla trauku lauskas ar ornamentiem, veikta to fotofiksācija, izgatavoti 249 trauku rekonstrukciju zīmējumi, uzsākta kataloga aprakstu un manuskripta sagatavošana.
- Turpināts darbs tēmas “Rīgas arhibīskapijas fogti un viduslaiku pils” izpētē. Sagatavots un realizēts ceļojošās izstādes plāns, sagatavots un publicēts zinātniskais raksts, nolasīti divi referāti.
- Turpināts arheoloģiskās un arhitektoniskās izpētes rezultātu apkopojums tēmai “Turaidas pils būvvesture 13.-18.gs”, sagatavoti publicēšanai grāmatā “Savas dzīves piemiņai” arhitekta G.Jansona publikāciju un zīmējumu saraksts, turpināta Turaidas pils pagalma ziemeļaustrumu stūra ekspozīciju plānu sagatavošana, nolasīts ziņojums un publicēts raksts par viduslaiku pils vārtu nocietinājumiem.
- Ekspozīciju vajadzībām tika pētīta tēma ”Viduslaiku militārās tehnoloģijas Turaidas pilī”, pamatojoties uz izpētes informāciju, uzsākta ekspozīcijas koncepcijas un plāna sagatavošana, nolasīts ziņojums un publicēts raksts.
- Gatavojoties Latvijas valsts izveides 100-gadei, turpināts rakstīto avotu izpētes darbs par 19. gs. un 20.gs. sākuma norisēm Vidzemē, Latvijā un Eiropā, veikta eksponātu sagāde, informācijas precizēšana un tekstu rediģēšana ekspozīcijai „Ceļā uz Latvijas valsti: Klaušnieks. Saimnieks. Pilsonis”. Atbilstoši ekspozīcijas tēmai sagatavoti un nolasīti četri referāti, publicēti trīs raksti, izstrādāts un realizēts izstādes “Ceļā uz Latvijas valsti. Pilsonis” plāns, sagatavota informācija videoprezentācijai par Pirmo pasaules karu un brīvības cīņām, turpināts sagatavošanas darbs animācijas filmas un četru digitālo programmu izveidei.
- Tēmas “Turaidas muiža 300 gados” ietvaros pabeigts manuskripts un izdota grāmata “Muiža pagasta rakstveža skatījumā” par Turaidas muižu un muižas ļaudīm Pērsieša publikācijās un muzejrezervāta krājumā.
- Publikācijas sagatavošanai turpināts pētījums par 1624.-1625. arklu revīzijām Turaidas un Siguldas pilsnovados.
- Ekspozīcijas “Turaidas muzejrezervāts laikā un telpā” plāna īstenošanai turpināta ekspozīcijas tēmu izpēte, eksponēšanas koncepcijas un plāna izstrāde ekspozīcijas sadaļā “Laiks”, sagatavots un realizēts izstādes plāns “Turaidas muzejrezervāta vīzija – 2023”, izstrādāta elektroniskā programma “Muzejrezervāta laiks Turaidā”, sagatavots izstādes “Vīzija 2013” plāns, nolasīti 11 referāti un ziņojumi.
- Turpināts izpētes darbs tēmas “Nesenās pagātnes mantojums” ietvaros, apzināti un atlasīti krājuma materiāli, un uzsākta izstādes plāna “Siguldai – 90. Pilsētas vadība no 1928. gada līdz 2018. gadam” un “Teodors Zaļkalns. Meistars” sagatavošana, veikta izpētes informācijas apkopošana, sagatavoti un publicēti raksti.

Krājuma darbs

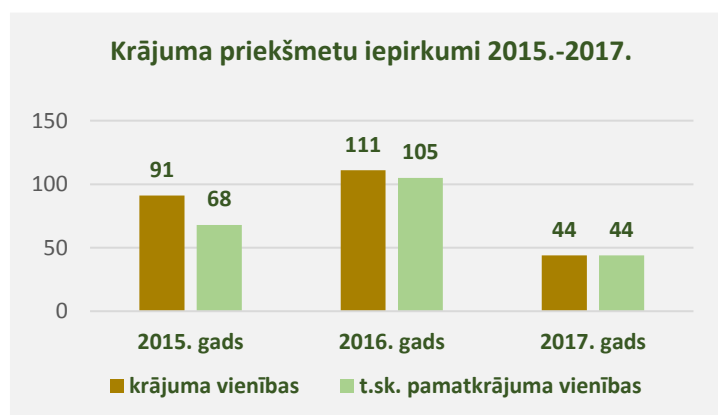
Muzejrezervāta krājumā **uz 2017. gada 31. decembri glabājas 88 190 krājuma vienība, t.sk. 67 431 pamatkrājuma vienības.**

- Atbilstoši krājuma politikai, turpināta krājuma priekšmetu komplektēšana topošo ekspozīciju vajadzībām, kā arī esošo ekspozīciju papildināšanai. Kopumā 2017. gadā krājums tika papildināts ar 785 vienībām, no tām iepirktas – 44 vienības par 4131 euro, dāvinājumos saņemtas 418 vienības, citi iegūšanas veidi – 323 vienības.

- Sagaidot Latvijas valsts simtgadi, tiek veidota ekspozīcija „Ceļā uz Latvijas valsti: Klausinieks. Saimnieks. Pilsonis” un turpināts intensīvs ekspozīcijai nepieciešamo priekšmetu apzināšanas un komplektēšanas darbs. Krājumā iegūti priekšmeti: sakrālie priekšmeti, globuss, pastkartes, cariskās Krievijas monētas u.c. Daļa no jauniegūtajiem priekšmetiem ienākuši izpētes ceļā un papildina krājuma fotogrāfiju, sadzīves priekšmetu, mēbeļu, tekstilizstrādājumu un mākslas kolekcijas. Viens no vērtīgākajiem dāvinājumiem 2017. gadā ir Allažu draudzes kora hronika, ko veidojis kora ilggadīgais diriģents Eduards Stots laikā no 1924. līdz 1944. gadam. Hroniku muzejam dāvināja diriģenta mazdēls.

- Krājuma uzskaitē reģistrētas 59 Turaidas Jelgavkalnā 01.07-31.07.2016. arheoloģiskajos izrakumos iegūtās senlietas:

- Turpināta krājuma priekšmetu zinātniskā apstrāde. Uzrakstīti zinātniskie apraksti 240 krājuma priekšmetiem, sastādītas 785 tematiskās kartotēkas uzskaites kartītes un 450 sistemātiskās kartotēkas kartītes.
- Turpināta krājuma priekšmetu finansiālā novērtēšana. Pārskata gadā finansiāli novērtētas un grāmatvedības uzskaitē uzņemtas 4159 vienības par 36 709 euro. Pavisam finansiāli novērtētas 31 204 krājuma vienības, t.i., 35,38 % no kopējā krājuma vienību skaita. Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, finansiāli novērtēto vienību skaits ir pieaudzis par 4,48 %.
- Nodrošināta muzeja krājuma digitalizācija un informācijas datu ievade Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā (NMKK). Uz 31.12.2017. NMKK ievadīta informācija (teksts un attēli) par 24 183 krājuma priekšmetiem, t.sk. pārskata periodā – 123 priekšmetiem, t.i., 27,42 % no krājuma kopējā vienību skaita (88 190).
- Turpināta informācijas ievadīšana muzejrezervāta krājuma elektroniskajā katalogā, pavisam ievadīta informācija par 25 219 krājuma priekšmetiem, t.sk. pārskata periodā – 7 391 priekšmetiem, digitālo attēlu datu bāzē ir ievadīti 22 370 attēli, pārskata gadā – 1 509 attēli.
- Veikta muzejrezervāta krājuma elektroniskās datu bāzes modernizācija un tehniskā pilnveidošana, radīta iespēja pievienot attēlu un multivides failus, uzlabota meklēšanas moduļa darbība, paplašināta vairāku lietotāju pieslēgšanās iespēja datu bāzei, izstrādāts datu sagatavošanas un eksportēšanas modulis.
- Noorganizēta 10 krājuma komisijas sēdes, izskatīti jautājumi un pieņemti lēmumi par krājuma priekšmetu izvērtēšanu uzņemšanai krājumā, par krājuma priekšmetu esības pārbaudi, par krājuma iepirkumiem, par priekšmetu restaurāciju, par krājuma finansiālo novērtēšanu u.c.

2. stratēģiskais mērķis

Latvijas kultūras mantojuma savdabības un daudzveidības iepazīšanai un Latvijas tēla veidošanai saglabāt, uzturēt un restaurēt Turaidas vēsturiskā centra ēkas-pieminekļus, dabu un kultūrvidi, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu
(*nolikuma 3.1.,3.4.,3.6.,4.7.,4.8.p.*)

Muzejrezervāta teritorijas plānošanas procesa pilnveidošana, dabas un kultūrvides saglabāšana un uzturēšana

- Turaidas muzejrezervāta lietošanā ir 43,63 ha liela teritorija ar kultūras pieminekļu kompleksiem: Dainu kalnu, Turaidas pilskalnu ar viduslaiku mūra pili, Turaidas baznīcu un baznīckalnu, Turaidas muižas saimniecisko centru. Pieejamo finanšu resursu ietvaros tika nodrošināta teritorijas uzturēšana un sakopšana atbilstoši gadalaikam, t.sk. visa veida zālienu pļaušana atbilstoši kultūrvides izmantošanas iespējai (5-15 reizes sezonā, 30,9 ha platībā), zālienu ierīkošana, celiņu un laukumu tīrīšana u.c., tādējādi radot pievilcīgu vidi apmeklētājiem zināšanu apguvei un brīvā laika pavadīšanai.
- Veikta zālienu atjaunošana ap 4500 m² platībā pie pagasta magazīnas, Zivju pagraba pēc dažādu koku celmu izplēšanas u.c. zemes darbiem.
- Regulāri tika koptas un uzturētas augu ekspozīcijas, atjaunojot un papildinot stādījumus ar dažādām augu šķirnēm. Atbilstoši sezonai atjaunoti puķu, krūmu un koku stādījumi. Papildināti kļavu stādījumi izlūzušo koku vietā pie pagasta magazīnas (iestādīti 10 gab. kociņi), atjaunoti parkrožu stādījumi ar 50 rozēm, iestādīti 1902 dažādu vasaras puķu stādi. Veikta teritorijas sakopšana un dekorēšana pasākumu norisēm brīvdabā.
- Kultūrvēsturiskās ainavas kvalitātes nodrošināšanai veikti muzejrezervāta teritorijā augošo koku vainagu kopšanas darbi, apzināta sauso un vējgāzto koku esamība, organizēta to nozāģēšana, izzāģēti koki un krūmi skatu vietu paplašināšanai, izplauts pamežs 3 ha platībā veidojamā mežaparka teritorijā, sekmējot muzejrezervāta teritorijā mītošo aizsargājamo kukaiņu – spožās skudras un praulgraužu dzīves apstākļus.
- Veikta TMR robežas attīrīšana no meža apauguma posmā no TMR ziemeļu robežas gar Kalnupīti 1000 m garumā, kā arī pa TMR robežu gar autoceļu veikts sētas remonts ar stabu un kāršu nomaiņu.

- Uzturēti un apsaimniekoti 26 muižas dīķi un dīķu vietas. Izstrādāts būvprojekts 10 dīķu krastu nostiprināšanai, meniķu/aizsprostu remontam un teritorijas labiekārtojumam 4 ha platībā un uzsākti būvprojekta īstenošanas darbi.
- Turpināti darbi apmeklētāju ērtību nodrošināšanai, garantējot drošību un apskates objektu pieejamību: uzturēti kārtībā auto stāvlaukumi, atjaunotas 30 norādes zīmes, veikts plākšņu celiņa remonts 163 m² platībā, atjaunots lietus izskalotais grantēto celiņu segums 1000 m² platībā, uzstādīti 20 jauni blūka soli, bojāto kāpņu, margu un tiltiņu remonts pie Skandinieku avotiņa, izgatavotas un muzejrezervāta teritorijā uzstādītas 50 koka atkritumu urnas
- Nodrošināta muzejrezervāta teritorijā esošo trīs meliorācijas sistēmu darbības uzraudzība.
- Uzturēta sadarbība ar vietējo mednieku biedrību par bebru un mežacūku postījumu novēršanu muzejrezervāta teritorijā.
- Veikta Turaidas vēsturiskā centra vides aerofotografēšana, videofiksācija un fotofiksācija visos gadalaikos, fotofiksācija dokumentēta 687 digitālos attēlos, aerofotografēšanā iegūti un apstrādāti 307 attēli un 4 video.

Turaidas vēsturiskā centra ēku-pieminekļu saglabāšana un uzturēšana

- Pieejamo finanšu resursu ietvaros ir nodrošināta 38 ēku uzturēšana, nodrošinot apsardzi un saglabāšanai atbilstošu mikroklimatu, veikti restaurācijas darbi pilī un muižas ēkās, neatliekami remontdarbi, kā arī nodrošināta ēku pieejamība apmeklētājiem un izmantošana atbilstoši to raksturam un muzejrezervāta funkcijām.
- Ēku – pieminekļu kopējā telpu platība ir 7796 m², t.sk. muzeja ekspozīcijām un izstādēm tiek izmantoti 3076 m² jeb 39,46 % no kopējās platības. 828 m² platībā izvietots krājums. Administrācijas un personāla darba telpas, ēku, kultūrvides un infrastruktūras uzturēšanas un apmeklētāju apkalpošanas tehniskā atbalsta telpas aizņem 3892 m² jeb 49,92 % no kopējās platības.
- Atbilstoši izstrādātajiem būvprojektiem un saņemtajām apliecinājuma kartēm, noorganizēti Turaidas vēsturiskā centra ēku-pieminekļu konservācijas un restaurācijas/atjaunošanas darbi, veikta Turaidas pils koka sargapeju, pusapaļā torņa un aizsargsienas D posma atjaunošana, pils D sienas ķieģeļu apšuvuma atjaunošana, pils Z iekšvārtu torņa un pusapaļā torņa pamatu konservācija, Piķiera kūtiņas un Ābolu klētiņas jumta seguma nomaiņa, veikts Pārvaldnieka jaunās mājas fasādes remonts un jumta seguma maiņa.
- Veikti pils un muižas ēku uzturēšanas un saglabāšanas darbi: pils ZA apbūves pagrabā ieklāts māla klons, izveidots griestu koka apšuvums un veikta pagraba sienu konservācija. Pils ZA apbūves pirts telpā ieklāts grants grīdas segums un veikta sienu konservācija. Atjaunots Cvingera sienas apmetums, remontētas pils betona notekas, pārmūrēti pārvaldnieka vecās dzīvojamās mājas skursteņi, saremontēti pārvaldnieka jaunās mājas pagraba logi un veikts jaunās klēts (krājuma ēkas) divu telpu kosmētiskais remonts u.c. darbi
- Turpināta Klaušinieku mājas restaurācija un atjaunošana, atjaunoti ēkas pamati, izmantojot senas būvniecības metodes, uzbūvētas māla kleķa sienas un uzklāts niedru jumts, kopā ar VAS “Valsts nekustamie īpašumi” un SIA “Rere Meistari” ņemta dalība būvsapulcēs, risināti pieminekļu saglabāšanas un ar ēkas atjaunošanu saistītie jautājumi, par Klaušinieku mājas atjaunošanas gaitu uzņemts videosižets un sniegta informācija plašsaziņas līdzekļos. Kultūras ministrijas Investīciju un projektu nodaļas darbinieki, VAS “Valsts nekustamie īpašumi” speciālisti un Latvijas Būvzinieņu savienības valde, apmeklējot Klaušinieku māju, iepazīnās ar tās restaurācijas un atjaunošanas gaitu un apsprieda arī ar citu Turaidas vēsturiskā centra ēku restaurāciju saistītajos jautājumos.
- 2016. gadā restaurētā Turaidas muzejrezervāta Šveices mājas klēts, tika pieteikta konkursam “Latvijas Būvniecības gada balva” nominācijās: “Restaurācija” un “Koka būve”. Šveices mājas klēts pieteikums nominācijā “Restaurācija” ieguva vienu no augstākajiem novērtējumiem un saņēma Atzinību par ēkas restaurāciju, par koka amatniecības tradīciju kopšanu un etnogrāfiskās būvniecības tehnoloģiju izmantošanu.

Krājuma saglabāšana

- Dokumentēti 785 jaunienākošie krājuma priekšmeti un veikta to saglabājošā pirmsapstrāde, restaurēti un konservēti 979 priekšmeti, un krājumā nodrošināta **88 190 krājuma vienību saglabāšana**.

- Muzejrezervāta krājums (88 190 krājuma vienības) glabājas vairākās ēkās-pieminekļos ar kopējo platību 828 m². Tiek veikta regulāra temperatūras un mitruma kontrole krājuma glabātavās un ekspozīcijās, nodrošinot atbilstošu mikroklimatu, kas tiek uzturēts, izmantojot gaisa sausinātājus, apkuri un vēdināšanu.
- Veiktas krājuma grāmatu kolekcijas un arheoloģijas kolekcijas priekšmetu esības pārbaudes, sastādīti akti, pārbaudītas vairāk nekā 4300 krājuma vienības.
- Uzlaboti krājuma glabāšanas apstākļi, veikta grāmatu kolekcijas un sadzīves priekšmetu kolekcijas glabātavu maiņa, pārvietoti un sakārtoti jaunos plauktos 4140 kolekciju priekšmeti.
- Veikta jauniegūto priekšmetu atputekļošana, tekstiliju kolekcijas vēdināšana, kā arī veikti citi krājuma saglabāšanas darbi (lielformāta aplokšņu izgatavošana, krājuma priekšmetu glabāšanai bezskābes kartona kastīšu izgatavošana un noformēšana, priekšmetu sagatavošana eksponēšanai, pārvietošanai u.c.).

2.prioritāte

Vispārcilvēcisko vērtību un latviskās dzīvesziņas popularizēšana un sabiedrības izglītošana ar tūkstošgadē uzkrāto reģiona un Turaidas vēsturiskā centra kultūras un dabas mantojumu, nodrošinot kvalitatīva un daudzveidīgā muzejrezervāta piedāvājuma pieejamību.

3.stratēģiskais mērķis

Reģiona attīstībai un sociālās stabilitātes sekmēšanai pilnveidot muzejrezervāta komunikācijas formas un efektivitāti, attīstīt kultūras tūrismu un paplašināt mērķauditorijas loku. (nolikuma 4.4., 4.5., 4.6., 4.9., 4.10., 4.12.p.)

Krājuma izmantošana

- Veicot izglītojošo darbību, nodrošināta krājuma aprīte - 7958 vienības gadā, t.sk. ekspozīcijās un izstādēs eksponētas 3847 vienības, deponētas 108 krājuma vienības, t.sk. 26 krājuma vienības deponētas ilgtermiņā. Salīdzinot ar 2016. gadu, krājuma aprīte ir pieaugusi par 18,35 %. Krājums tiek izmantots publikācijās, iespaiddarbos, reklāmas izdevumos, konsultācijās u.c. Uz krājuma bāzes tiek izstrādāti skolēnu un studentu pētnieciskie darbi. Apmeklētāji ar krājumu var iepazīties ne tikai ekspozīcijās, bet arī ekskursijās pa kolekciju glabātavām, atklātajiem krājumiem un izglītojošo programmu nodarbībās. Pētnieciskajam darbam izmantotas 4037 vienības, t.sk. 1441 vienību izmantojuši ārpus muzeja interesenti, izgatavoti 714 digitālie attēli, ārpus muzeja interesentu vajadzībām 137 attēls.
- Latvijas muzeju kopīgās izstādes, kas veltīta Latvijas simtgadei, vajadzībām muzejrezervāta krājumā tika apzināti un atlasīti 20 dažādus vēstures periodus, notikumus un personības raksturojoši priekšmeti. No muzejrezervāta krājuma kopīgās izstādes veidotāju organizētajā preses konferencē tika demonstrēta ielas nosaukuma plāksne ar uzrakstu „Padomju iela” latviešu un krievu valodā.

Kvalitatīva un daudzveidīga muzejrezervāta piedāvājuma uzturēšana un pilnveidošana

- Pārskata gadā tika turpināta muzeja krājuma popularizēšana un kvalitatīva muzeja piedāvājuma uzturēšana, nodrošinot apmeklētājiem pievilcīgu un draudzīgu muzeja vidi.
- Tika nodrošināta 46 ekspozīciju uzturēšana un pilnveidošana telpās un brīvdabā. Izmantojot muzejrezervāta krājumu un veikto pētījumu rezultātus, informatīvi un mākslinieciski pilnveidotas 8 ekspozīcijas. Nemateriālā kultūras mantojuma sekmēšanai un kristīgo vērtību uzturēšanai, radīts unikāls, emocionāls stāsts - smilšu video “Leģenda par Turaidas Rozi” ar muzikālo nonormējumu, kas papildina ekspozīciju “Turaidas baznīcas un draudzes vēsture”. Ekspozīcijā “Turaidas pils Rīgas arhibīskapijas sastāvā” un “Turaidas pils un novads 1566-1776” atjaunotas šķirstāmās grāmatiņas. Turaidas muižas pārvaldnieka vecās dzīvojamās mājas interjera ekspozīcija papildināta ar jauniem

eksponātiem. Eksponātu saglabāšanas nolūkā ekspozīcijā “Turaidas muižas ratnīca” izgatavoti un uzstādīti palikņi.

- Turpināts Latvijas valsts 100gadei veltītās ekspozīcijas “Ceļā uz Latvijas valsti: Klaušinieks.Saimnieks.Pilsonis” izveides darbs. Noorganizēts iepirkums un noslēgts līgums par ekspozīcijas stendu izgatavošanu, māksliniecisko noformēšanu un uzstādīšanu. Ekspozīcijas vajadzībām uzsākta digitālo programmu un video sagatavošana. Pateicoties no Kultūras ministrijas muzeju atbalsta programmas saņemtajam finansējumam, 2017. gadā ir izgatavoti 11 ekspozīcijas stendi un ar VKKF mērķprogrammas atbalstu ir izgatavoti divi ekspozīcijas stendi un četras izzinošas spēles, kas paredzētas bērniem un saistošā veidā stāsta par ceļu uz Latvijas valsti 19. gadsimtā un 20. gadsimta sākumā.

- Turpināta ekspozīcijas “Turaidas muzejrezervāts laikā un telpā” iekārtošana, uzsākta materiālu apkopošana digitālās programmas “Muzejrezervāta laiks Turaidā” izveidei, apkopota informācija Turaidas muzejrezervāta hronikai par laika posmu 2014. - 2017., iekārtota izstāde “Turaidas muzejrezervāta vīzija – 2023”, ekspozīcijā izvietoti informatīvie baneri “Atmiņa. Krājums. Vērtības”.

- Eksponētas 35 izstādes, t.sk. 14 izstādes iekārtotas no jauna. No kopējā izstāžu skaita 16 krājuma izstādes. Ārpus muzeja eksponētas 8 izstādes, t.sk. pārskata periodā no jauna atklātas 3 izstādes.

- Nodrošināts pārskata un tematisko ekskursiju piedāvājums. Novadītas 555 ekskursijas, t.sk. 502 svešvalodās. Pārskata un tematiskās ekskursijas vadītas latviešu, angļu, vācu un krievu valodā.

- Turpina pieaugt sabiedrības pieprasījums pēc izglītojošajām programmām. Pārskata gadā ir novadītas 185 nodarbības 9 izglītojošās programmās, kas ir par 30 nodarbībām vairāk nekā 2016. gadā. 52 nodarbības novadītas pieaugušo mērķauditorijai. Pavisam nodarbībās ir piedalījušies 5 437 interesenti, t.sk. 3 232 pirmskolas un skolas vecuma bērni. 4 izglītojošās programmas ir pieejamas apmeklētājiem arī krievu un angļu valodā. Vislielāko popularitāti gan skolēnu, gan pieaugušo vidū ir guvusi programma “*Orientēšanās spēle Tūkstošgades stāsts*” un „Cimos pie Turaidas fogta”, 29 nodarbības novadītas jaunlaulātajiem programmas “Leģenda par Turaidas Rozi jeb septiņu lakatu noslēpums” un “Kāzas pie Turaidas fogta” ietvaros. Septiņas no deviņām izglītojošajām programmām ir iekļautas Latvijas simtgades projekta “Latvijas skolas soma” piedāvājumā.

- Noorganizētas konferences: Pavasara konference par aktualitātēm muzejrezervāta piedāvājumā 2017. gadā un Turaidas muzejrezervāta zinātniski praktiskā konference, kuras ziņojumi ir saistīti ar gada laikā paveikto darbu rezumējumu un Turaidas vēsturiskā centra materiālā un nemateriālā mantojuma saglabāšanu un popularizēšanu.

- Sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmiju, Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultāti un Tallinas Universitātes Humanitārās fakultātes Vēstures, arheoloģijas un mākslas vēstures institūta – starptautiska konference “Reformācijai 500: jauno laiku vēsmas Latvijā un Eiropā”.

- Atbalstot sadarbības partnerus, tika noorganizēti divi starptautiski pasākumi, kuru dalībniekiem tika novadītas ekskursijas un sniegta informācija par kultūras mantojumu atbilstoši dalībnieku interesēm:

- sadarbībā ar Vidzemes tūrisma asociāciju – starptautisks seminārs par tūrisma klastera “Enter Gauja” pieredzi;

- sadarbībā ar biedrību “Segewolde” un Pleskavas kultūras pārvaldi /Krievija/ – III starptautiskā konference “Kultūras un vēstures mantojuma saglabāšana un popularizēšana mūsdienu sabiedrībā – saturs, forma un darba metodes”.

- Noorganizēti 66 muzejrezervāta mērķiem un uzdevumiem atbilstoši tematiskie, gadskārtu ieražu, ekspozīciju un izstāžu atklāšanas, sadarbības u.c. veida pasākumi, t.sk., ārpus muzeja – 5 pasākumi. Nozīmīgākie pasākumi 2017. gadā, t.sk. Latvijas simtgadei veltītie pasākumi: 20. maijā – akcija “Muzeju nakts”, 3. jūnijā – Latvijas bērnu folkloras svētki “Būt man kalna galiņā”, 18. jūnijā Latvijas senioru koru svētki, 6. augustā - Pils dienas pasākums “Turaidas pils šodien pieder bērniem – iejūties seno stāstu tēlos”, 8. septembrī - Eiropas kultūras mantojuma dienas pasākums “Vēsturisku notikumu vietas. Gaujas lībiešu valdnieks Kaupo”, 22. septembrī Gaujas lībiešu valdnieka Kaupo nāves atceres 800. gadadienas pasākums u.c. Turpina pieaugt sabiedrības interese ne tikai par Vasaras saulgriežu svētkiem, bet arī par latviskajām tradīcijām un svētku svinēšanu Meteņos, Lieldienās, Mārtiņos u.c. Apmeklētākie pasākumi bija akcija “Muzeju nakts – 2017”, Vasaras saulgriežu svētki kas pulcēja kopā 21 851 apmeklētāju, Pasākumu norises dokumentēšanai veikta fotofiksācija, saglabāti 3942 digitālie attēli.

- Muzejrezervāta speciālisti, izmantojot krājumu, savu pieredzi un zināšanas, nolasīja 48 lekcijas, sniedza vairāk nekā 360 konsultācijas interesentiem par materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma izpēti, saglabāšanu un pieejamību.

Muzejrezervāta mājaslapas pilnveidošana

- Mājaslapa nodrošina visa veida informāciju par muzejrezervātu, tā piedāvājumu un darbojas kā komunikācijas līdzeklis sadarbības partneriem un apmeklētājiem. Tajā atrodama bagātīga informācija par muzejrezervāta darbību, piedāvājumu dažādām mērķauditorijām, ieejas biļešu cenām, darba laiku u.c. Plašāka informācija mājaslapas apmeklētājiem ir pieejama latviešu, krievu un angļu valodā, bet pamatinformācija – vēl 8 svešvalodās: vācu, franču, itāļu, igauņu, somu, lietuviešu, spāņu un poļu valodā. 2017. gada pasākumu plāns ir publicēts latviešu, angļu un krievu valodā. Mājaslapas apmeklējumu skaits – 77629.
- Mājaslapa katru dienu tiek regulāri papildināta ar jaunāko informāciju par muzejrezervāta darbību, pasākumiem un citām aktivitātēm, kopā mājaslapas sadaļā "Jaunami" ievietotas 204 informācijas vienības (raksti) latviešu valodā, kā arī veikta informācijas aktualizēšana angļu un krievu valodā.
- Publicēta virtuālā izstāde "Turaidas muzejrezervāta darbības un attīstības stratēģija 2014.–2023." krievu valodā. Foto galerijā 2017. gadā ir publicēti 1588 pasākumu fotoattēli, videosadaļā ievietota smilšu kino video "Turaidas Roze" un video stāsts "Ceļā uz Latvijas valsti".
- E-grāmatu sadaļa papildināta ar katalogu "Turaidas pils 13.-18.g. dzelzs būvkalumi". E-grāmatu veidā pavisam ir pieejami 9 muzejrezervāta izdevumi gan datora, gan mobilajā versijā.
- Turpināta informācijas publicēšana mājaslapas sadaļās: "Latvijai 100" un "Klaušinieku mājas atjaunošana". Mājaslapā regulāri tiek publicēti muzeja speciālistu sagatavotie pētnieciskie un informatīvie raksti par kultūrvēstures tēmām saistībā ar muzejrezervāta pētnieciskā darba virzieniem. Informācija ir pieejama arī virtuālās komunikācijas tīklā TWITTER, Facebook, Vimeo, Instagram, kuros ir ziņas un fotoattēli par muzejrezervāta darba aktualitātēm un pasākumiem.

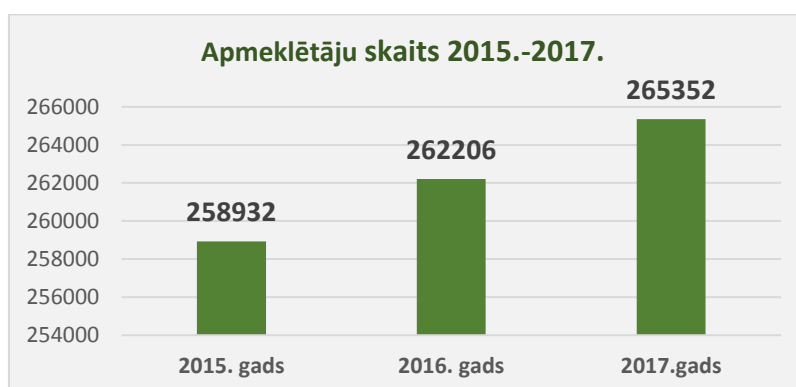
Muzejrezervāta piedāvājuma un pakalpojumu pieejamības nodrošināšana un sadarbības veicināšana

Skatīt arī pārskata sadaļu „Komunikācija ar sabiedrību”

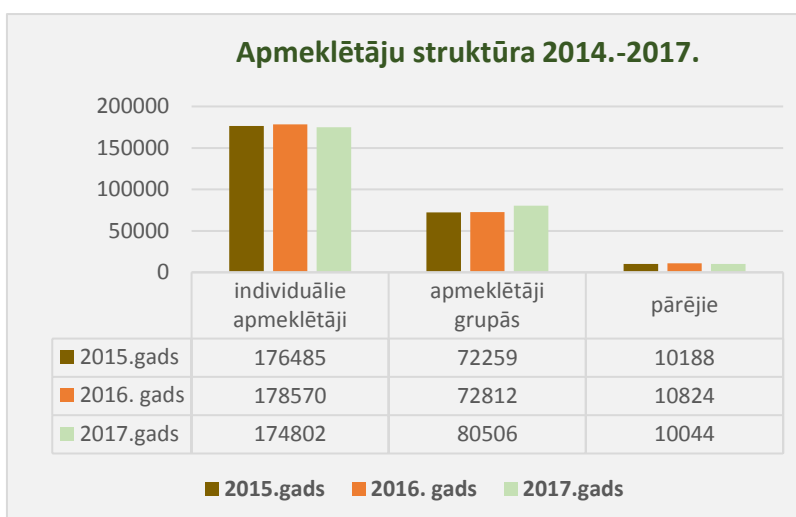
- Turaidas vēsturiskā centra saglabātais un kvalitatīvi uzturētais kultūras mantojums veicina sadarbību un jaunu kontaktu dibināšanu ar Latvijas un ārvalstu tūrisma organizācijām. Pārskata gadā uzturēta sadarbība ar 97 tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, no jauna noslēgti 11 sadarbības līgumi, galvenokārt ar Latvijas, Lietuvas un Igaunijas tūrisma uzņēmumiem, kuri piesaista tūristus no dažādām pasaules valstīm.
- Uzturēti kontakti un informācijas aprīte, veidoti kopīgi projekti ar tūrisma valsts institūcijām, Vidzemes tūrisma asociāciju, Latvijas Profesionālo gidu asociāciju, Siguldas novada Tūrisma informācijas centru, Latvijas piļu un muižu asociācijas u.c.
- Muzeja piedāvājuma reklāmas un apmeklētāju piesaistes nolūkā, turpināta līdzdarbība Siguldas reģionālās tūrisma biedrības organizētajā projektā "Tūrisma klasteris: Tūrisma uzņēmējdarbības veicināšana GNP teritorijā" un Vidzemes tūrisma asociācijas organizētajos vietējā un starptautiskā mēroga pasākumos.
- Dalība starptautiskajā tūrisma izstādē „Balttour 2017” sekmēja informācijas sniegšanu plašākai interesentu mērķauditorijai un jaunu sadarbības kontaktu dibināšanu. Turaidas muzejrezervāta stenda izstādes apmeklētāji varēja iepazīties ar muzejrezervāta pakalpojumiem, saņemt reklāmas bukletus un informatīvās lapas ar 2017. gada muzejrezervāta pasākumu plānu latviešu, krievu un angļu valodā. Muzejrezervāta stenda prezentācija tika vērtēta, materiālajam un nemateriālajam kultūras mantojumam, izceļot tā nozīmīgumu un saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Stenda apmeklētāji varēja piedalīties sakāmvārdu spēlē, iepazīties ar kalēja amatu, izkalt laimes monētiņas un iegūt ielūgumus uz Latvijas bērnu folkloras svētkiem Dainu kalnā (03.06.) un pasākumu - Turaidas pils svētkiem "Šodien pils pieder bērniem!" (05.08.).
- Muzejrezervātā 2017. gadā uzņemtas 22 ārvalstu žurnālistu, blogeru un 41 tūroperatoru grupas no 22 pasaules valstīm un, iepazīstinātas ar Turaidas vēsturisko centru un muzejrezervāta

piedāvājumu, sniegta informācija TV raidījumu un filmu uzņemšanai, rakstu publicēšanai starptautiskos mēdijos un jaunu tūrisma maršrutu izveidei, iekļaujot tajos Turaidas muzejrezervātu.

- Pārskata gadā muzejrezervātu ir apmeklējuši un muzeja pakalpojumus izmantojuši **265 352 apmeklētāji**. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, apmeklētāju skaits ir pieaudzis par 1,2 %. Turaidas muzejrezervāta pieejamība visu gadu katru dienu un vasaras sezonā ar pagarinātu darba laiku no 9.00 līdz plkst. 20.00 sekmē līdzsvarotu apmeklētāju skaita pieaugumu.

- No kopējā apmeklētāju skaita 174 802 ir individuālie apmeklētāji, t.i. 65,87 %. Apmeklētāju skaits grupās ir - 80 506, t.i. 30,34 % no kopējā apmeklētāju skaita, no tiem, skolēni grupās – 12 213, ārzemnieki grupās – 64 946, pārējie apmeklētāji grupās – 3 347. Pateicoties tūrisma firmu aktivitātei un veiksmīgai sadarbībai ar līgumfirmām, kā arī Turaidas muzejrezervāta popularizēšanai ārvalstīs, ir pieaudzis apmeklētāju skaits grupās. Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, apmeklētāju skaits grupās ir pieaudzis par 9,55 %.

Starptautiskā sadarbība

Turpināta sadarbība, informācijas aprīte un kontaktu uzturēšana ar vairākām muzeja darbībai atbilstošām starptautiskām organizācijām, ārvalstu muzejiem, kultūras mantojuma un tūrisma institūcijām, veidoti kopīgi projekti un organizētas aktivitātes to ietvaros:

- Turpināta sadarbība INTERREG EUROPE projektā “CHRISTA – Culture and Heritage for Responsible, Innovative and Sustainable Tourism Actions”, sekmēta līdzdalība projekta aktivitātēs atbilstoši noslēgtajam sadarbības līgumam līdz 2020. gadam, popularizēta Turaidas muzejrezervāta pieredze un ņemta dalība starptautiskajā diskusiju seminārā par kultūras tūrisma problēmām un risinājumiem Geteborgā /Zviedrijā/.

- Dalība un muzejrezervāta kultūras tūrisma pieredzes prezentēšana Eiropas kultūras tūrisma tīkla (ECTN) 10. starptautiskajā kultūras tūrisma konferencē Rumānijā.
- Uzsākta sadarbība Interreg Europe programmas projektā “Cult-Ring” un ņemta dalība starptautiskajā preses konferencē “Esošo Eiropas kultūras ceļu novērtējums un jaunu kultūras maršrutu izveide”.
- Dalība Eiropas Savienības projektā “Eiropas izcilākie tūrisma galamērķi” (EDEN). Iesniegts projekta pieteikums 2017. gada konkursā “Kultūras tūrisms 2017”. Turaidas muzejrezervāts tika atzīts par vienu no pieciem labākajiem tūrisma galamērķiem Latvijā.
- Lai īstenotu projektu “Astoņu vēsturisko diķu kaskāžu atjaunošana un teritorijas labiekārtojums” un sekmētu muzejrezervāta kultūrainavas saglabāšanu, sagatavots un iesniegts pieteikums finansējuma piesaistei starpvalstu projektā “Diversifing garden tourism offer in Estonia and Latvia/Garden Pearls”.
- Turpināta līdzdalība projektā “Tūrisma klasteris: Tūrisma uzņēmējdarbības veicināšana GNP teritorijā”, uzņemti starptautiskā semināra “CLUSTERS 3 Interregional Workshop” dalībnieki un iepazīstināti ar tūrisma klastera "Enter Gauja" pieredzi un popularizēts muzejrezervāta piedāvājumu klastera ietvaros.
- Sadarbībā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju, sagatavots un iesniegts projekts “Turaidas vēsturiskais centrs” Eiropas Komisijas iniciētās Eiropas matojuma zīmes saņemšanas konkursam. Turaidas muzejrezervāts ir nominēts konkursa otrajai kārtai.
- Sniegts atbalsts biedrībai “Segewolde” III starptautiskās konferences “Kultūras un vēstures mantojuma saglabāšana un popularizēšana: saturs, forma un darba metodes” noorganizēšanā, nolasīts referāts un konferences dalībnieki iepazīstināti ar divām izstādēm.
- Nodrošināta muzejrezervāta speciālistu zinātniski pētnieciskā darba rezultātu pieejamība ārvalstu interesentiem. Sniegta informācija par Turaidas pils krāsns podiņu un arheoloģisko māla krūžu restaurāciju un ceļojošās izstādes eksponēšana 11. Baltijas valstu restauratoru triennālē Tartu /Igaunija/.
- Dalība starptautiskā konferencē “Castella Maris Baltici XIV ” Braubahā /Vācijā/. Konferences dalībniekiem nolasīts stenda referāts un iepazīstināti ar ceļojošo izstādi “Rīgas arhibīskapijas fogti un viduslaiku pilis”, kā arī iegūta informācija par jaunākajiem viduslaiku piļu pētījumiem.
- Dalība Baltijas jūras reģiona piļu un muzeju asociācijas 27. Ģenerālajā Asamblejā Turku /Somijā/.
- Tikšanās ar:
  - Traķu pils muzeja darbiniekiem, Sanktpēterburgas muzeju un tūrisma institūciju pārstāvjiem, nolasīts referāts, sniegta informācija par muzejrezervāta piedāvājumu, par ekspozīciju veidošanu, apmeklētāju apkalpošanu un citiem ar muzeja darba specifiku saistītiem jautājumiem, novadīta pārskata ekskursija un viesi iepazīstināti ar muzejrezervāta ekspozīcijām;
  - Turpināta sarakste ar Grāfieni fon Zolmsu, pēdējā Turaidas muižas īpašnieka – Aleksandra Štēla fon Holšteina mazmeitu, iegūta papildus informācija par muižas īpašnieka dzimtas vēsturi ekspozīcijas “Ceļā uz Latvijas valsti: Klaušinieks. Saimnieks. Pilsonis” vajadzībām.
- Kvalifikācijas celšanas nolūkā apmeklēta:
  - starptautiskā konference “Tartu loma latviešu un igauņu nacionālajā atmodā”, iegūta informācija par 19. gs. nozīmīgākajām latviešu un igauņu personībām ekspozīcijas “Ceļā uz Latvijas valsti: Klaušinieks. Saimnieks. Pilsonis” vajadzībām;
  - Baltijas Muzeoloģijas skola, iegūtas jaunas zināšanas un pieredze par informācijas menedžmentu muzejos.

Sadarbība ar pētniecības un mantojuma institūcijām

- Turpināta sadarbība ar Latvijas Zinātņu akadēmiju, Latvijas Universitāti, LU Latvijas vēstures institūtu, Vidzemes augstskolu, biedrību „Vidzemes kultūrvēsturiskā mantojuma pētniecības centrs”, Latvijas Nacionālo bibliotēku, Latvijas Valsts vēstures arhīvu u.c., kuras ietvaros sekmēta muzejrezervāta pētniecības tēmu izpēte, ekspozīciju izveide, iespieddarbu, izglītojošo pasākumu un konferenču sagatavošana.

Sadarbība ar vietējām pašvaldībām

- ar Siguldas novada domi:
  - Turpināta sadarbība ar Siguldas novada domes Izglītības pārvaldi par novada skolēnu nodarbinātību vasarā. Turaidas baznīcā arheoloģiskās izpētes izrakumu veikšanā piedalījās 6 Siguldas novada skolēni. Dome kompensēja iesaistīto jauniešu darba samaksu.
  - Līdzdalība Kultūras pārvaldes rīkotajās sanāksmēs, veicinot sadarbību kultūras mantojuma popularizēšanā. Ar domes finansiālo atbalstu nodrošināta Vasaras saulgriežu svētku un Latvijas senioru koru svētku norise.
  - Uzturēta sadarbība ar novada Būvvaldi, saņemtas būvatļaujas un apliecinājuma kartes muzejrezervāta ēku restaurācijai un remontdarbu veikšanai.
  - Sniegts atbalsts Siguldas novada pašvaldības sadraudzību pilsētu delegāciju uzņemšanai. Delegāciju dalībnieki iepazīstināti ar muzejrezervāta ekspozīcijām, novadītas ekskursijas un izglītojošās programmas.
  - Siguldas novada domes kultūras projektu konkursā saņemtais finansējums 1 276 euro apmērā nodrošināja pasākuma “Turaidas pils šodien pieder bērniem – iejūties seno stāstu tēlos” norisi.
  - Sagatavoti un iesniegti projekti finansējuma piesaistei pašvaldības organizētajās mērķprogrammās izstādes “Siguldai-90. Pilsētas vadība no 1928. gada līdz 2018. gadam” sagatavošanai un pasākuma “Šodien pils pieder bērniem” noorganizēšanai 2018. gadā.
  - Kultūras mantojuma pieejamības sekmēšanai sniegts atbalsts Siguldas novada iedzīvotājiem, t.sk. skolu jaunatnei, noorganizējot muzeja akcijas un nodrošinot bezmaksas ieeju muzejrezervātā: 01.05. - muzeja akcijas “Pa Kaupo takām” kultūrvēsturiskā projekta “13. gadsimta nozīmīgākie vēstures notikumi un kristietības ienākšana Latvijā” dalībniekiem, 04.05. - svētku “Nāc piknikā Turaidā” dalībniekiem,
- ar Krimuldas novada domi:
  - Turpināta sarakste un noslēgts normatīvo aktu prasībām atbilstošs zemes nomas līgums par trīs zemes vienībām, uz kurām atrodas muzejrezervāta apsaimniekošanā esošās inženierbūves “Turaidas stāvlaukumi”. Noslēgtais līgums sekmē Turaidas muzejrezervāta darbību un tūrisma infrastruktūras sakārtošanu.
  - Turpinātas sarunas un noslēgts zemes nomas līgums par Krimuldas novada pašvaldības tiesiskā valdījumā esošā nekustamā īpašuma “Mežs pie Aivariem”, uz kura atrodas bijušais Turaidas muižas Ķieģeļceplis, nomu 6 ha platībā, lai saglabātu Ķieģeļceplā drupas un skursteni - kā Turaidas vēsturiskā centra neatņemamu sastāvdaļu, industriālā mantojuma objektu.
  - Uzturēta sadarbība ar novada Būvvaldi un saņemtas atļaujas un projektu saskaņojumi muzejrezervāta ēku un teritorijas labiekārtojumu veikšanai, saņemtas atļaujas bīstamo koku ciršanai.
  - Uzsāktas sarunas par Krimuldas novada pašvaldībai piederošo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu, kas atrodas muzejrezervāta teritorijā, sakārtošanu, veicot neatliekamus pasākumus, lai mazinātu iekārtu degradējošo ietekmi uz muzejrezervāta kultūrvidi.
  - Sadarbībā ar SIA “BRD projekti” ņemta dalība un sniegta informācija domes sēdē par valsts autoceļa P8 pārbūves priekšlikumu un tā sasaisti ar Turaidas auto stāvlaukumu rekonstrukcijas projektu.
  - Saņemta atļauja Turaidas kapsētā izveidot tēlnieka Induļa Rankas piemiņas vietu.
  - Muzejrezervāta pieejamības sekmēšanai sniegts atbalsts Krimuldas novada iedzīvotājiem - novada privilēģiju kartes īpašniekiem, piemērojot atlaidi auto stāvvietas pakalpojumam, kā arī nodrošināts muzejrezervāta bezmaksas apmeklējums 04.05. - svētku “Nāc piknikā Turaidā” laikā.

Sadarbība ar vietējiem uzņēmējiem, institūcijām un muzejrezervāta atbalstītājiem

- Muzejrezervāta teritorijā sadarbībā ar vietējiem uzņēmējiem (SIA “Baltu rotas”, SIA “Rota-L”, SIA “Stiegra”, SIA “Frīda”, I.K “Smēde”, IK “Stopiņi”, u.c.) tiek nodrošināts papildus piedāvājums apmeklētājiem gan ikdienā, gan pasākumu laikā, sniedzot informāciju un demonstrējot loku šaušanu, kalēja prasmes, piedāvājot suvenīrus un kafējnīcas pakalpojumus.

- Sadarbībā ar Latvijas nacionālo kultūras centru, popularizējot Turaidas muižas smēdi un kalēja amatu, noorganizēta akcija “Satiec savu meistarū”, kuras mērķis ir sniegt informāciju sabiedrībai par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu un seno amata prasmju pārmantošanu, Akcijas laikā apmeklētāji iepazinās ar kalēja amatu un darba rīkiem, apskatīja muižas smēdi un izmēģināja kalšanas procesu.
- Muzejrezervāta izglītojošo darbību sekmēja sadarbība ar Latvijas sabiedriskajām organizācijām (“Māras loks”), dažādām iestādēm (Latvijas Nacionālais kultūras centru, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju), folkloras kopām (“Senleja”, “Putni”, “Delve” u.c.), biedrību “Livonensis” - kā rezultātā tika noorganizēti sabiedrības interesēm atbilstoši pasākumi.
- Kultūras mantojuma popularizēšanas un apmeklētāju piesaistes nolūkā muzejrezervāts sekmēja Latvijas piļu un muižu asociācijas organizēto akciju “Apeļosim Latvijas pilis un muižas”, kas vēlta Latvijas simtgadei. Akcijas ietvaros Turaidas muzejrezervātu apmeklēja 278 piļu un muižu apeļotāji.
- Turpināta sadarbība ar Dabas aizsardzības pārvaldi un Latvijas Dabas fondu par Gaujas senielejas ainavas atjaunošanas projekta popularizēšanu, lai nodrošinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu Gaujas senielejā. Noorganizēta muzejrezervāta parkveida ainavas atjaunošanas talka Latvijas Dabas fonda projekta “Ainavas runā” ietvaros, kurā piedalījās ap 70 talcinieki no Latvijas novadiem. Talkas laikā tika attīrta Turaidas vēsturiskā centra meža teritorija, atbrīvojot senos kokus no pameža, lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus to augšanai, kā arī aizsargājamās vaboles – lapkoku praulgrauža populācijai.
- Kopā ar Dabas aizsardzības pārvaldes un Siguldas novada pašvaldības darbiniekiem Lielās Talkas ietvaros Turaidas pilskalna rietumu nogāzes grunts noslīdējuma vietās tika savākti un sakrauti kaudzēs nozāģētie apauguma krūmi.
- Ar Nacionālo bruņoto spēku Štāba bataljona karavīru atbalstu tika noorganizētas divas talkas, kuru laikā:
  - sakopa muzejrezervāta mežaparka teritoriju, attīrot gravu no nozāģētajiem baltalkšņiem, no kuriem, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nolūkā, izveidoja divas *kukaiņu viesnīcas*, atlikušos kokus nogādāja pakāpienu ierīkošanai dabas takās;
  - tika turpināts darbs Turaidas pilskalna rietumu nogāzes grunts noslīdējuma vietas sakopšanā, novācot un sadedzinot nozāģētā apauguma zarus.
- Uzturot kontaktus ar sporta biedrību “A2”, tika nodrošināta iespēja interesentiem un aktīvā dzīvesveida piekritējiem piedalīties skrējienā Turaidas pils tornī “Ātrākais ziņnesis”.
- Muzeja piedāvājuma reklāmas un apmeklētāju piesaistes nolūkā, turpināta līdzdarbība Gaujas nacionālā parka tūrisma biedrības organizētajā projektā “Gaujas nacionālā parka klasteris: “Enter Gauja”, dalība klastera darba grupas sanāksmēs.
- Muzejrezervāta juridiskā nodrošinājuma uzturēšanai turpināta sadarbība un veikta informācijas aprīte ar ZAB “Zv.advokāta P.Jansona birojs” un zv. advokāti I.Krastiņu.

4. stratēģiskais mērķis

Nodrošināt muzejrezervāta kā kultūras mantojuma institūcijas darbības pilnveidošanu un darbinieku profesionalitātes paaugstināšanu (*nolikuma 3.5.,4.5.,4.7.,4.11.,4.12.,6.1.,6.2.,6.3.p.*)

Muzejrezervāta normatīvās bāzes un juridiskā nodrošinājuma pilnveidošana

- Pārskata gadā turpināta Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta nolikumā (Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 732) noteikto funkciju un uzdevumu veikšana, atbilstoši Kultūras ministrijā apstiprinātajai Darbības un attīstības stratēģijai 2014.-2023., kārtējā gada darbības plānam un budžetam (budžeta programma „Kultūras mantojums”). Izmaiņas juridiskajā statusā nav notikušas.
- Uzsākts darbs Ministru kabineta noteikumu projekta “Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 1. oktobra noteikumos Nr.1029 „Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa - Turaidas muzejrezervāta - publisko maksas pakalpojumu cenrādis”” sagatavošanā, veikti muzeja pakalpojumu izcenojumu aprēķini un sagatavota tiesību akta anotācija.
- Noorganizēta tikšanās ar Kultūras ministrijas valsts sekretāru, Investīciju un projektu nodaļas darbiniekiem un VAS “Valsts nekustamie īpašumi” speciālistiem par muzejrezervāta attīstības jautājumiem un risinājumiem turpmākajai sadarbībai ar VAS “Valsts nekustamie īpašumi” valsts nekustamā īpašuma apsaimniekošanā, lai nodrošinātu Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojuma

saglabāšanu un muzejiskās darbības veikšanu, kā arī par papildus finansējuma piešķiršanu kultūras pieminekļu saglabāšanai un apsaimniekošanai.

- Saskaņā ar VAS “Valsts nekustamie īpašumi” 02.02.2015. noslēgto Nekustamā īpašuma – inženierbūvju “Turaidas automašīnu stāvlaukums Nr.1, “Turaidas automašīnu stāvlaukums Nr.2”, “Turaidas automašīnu stāvlaukums Nr.4” Krimuldas novadā Apsaimniekošanas un lietošanas līguma Nr. 3/1-3-15-7/385. 3.1.8. p., tika noslēgts Zemes nomas līgums Nr.050.17/11-3/Nr.1-7.1/2. par 3 zemes vienību lietošanu Turaidas auto stāvlaukumu izmantošanai un apsaimniekošanai līdz 2027. gada 28. februārim.

Muzejrezervāta ēku-pieminekļu, kultūrvides un ekspozīciju uzraudzības un drošības sistēmu pilnveidošana

- Atbilstoši pieejamajiem finanšu resursiem, ir nodrošināta Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojuma saglabāšana, veikta ēku un teritorijas fiziskā un tehniskā apsardze un ekspozīciju telpās uzturēts atbilstošs mikroklimats.

- Sadarbībā ar apsardzes un ugunsdrošības pakalpojumu sniedzēju uzturēta drošības sistēmu (apsardzes, ugunsdrošības un videonovērošanas) darbība, veikti nepieciešamie iekārtu remontu un sistēmu pilnveidošanas darbi.

- Pēc veiktajiem ēku remontdarbiem no jauna ierīkotas ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes sistēmas, Piķiera kūtiņā un ābolu klētiņā. atjaunota zibens aizsardzības sistēma Jaunās Klēts (Krājuma) ēkā un Piķiera kūtiņā.

- Ikdienā un pasākumu laikā tiek nodrošināta ugunsdrošības normu ievērošana, regulāri notiek apkures sistēmu tīrīšana, ugunsdzēsamo aparātu uzpilde un darbinieku apmācība ugunsdzēsamo aparātu lietošanā.

- Veiktas pārrunas ar eksponātu uzraugiem par ekspozīciju uzraudzības nodrošināšanu, organizēta ekspozīciju pieņemšana-nodošana, sastādīti 156 akti par ekspozīciju pieņemšanu – nodošanu uzraudzībā.

- Veikta videonovērošanas sistēmas uzlabošana Pārvaldnieka vecajā dzīvojamajā mājā un Dārznieka mājā, atjaunotas datu pārraides antenas u.c.

Muzejrezervāta darbībai nepieciešamās infrastruktūras un materiāli tehniskās bāzes uzturēšana un attīstīšana

- Nodrošinot kvalitatīvu muzejrezervāta funkciju izpildi, uzturēta muzejrezervāta infrastruktūra un papildināta materiāli tehniskā bāze: divi galda datori, videoprojektors un ekrāns (pasākumu un semināru telpai pagasta magazīnā), dators digitālajai programmai “Leģenda par Turaidas Rozi”, iPad planšete izglītojošā darba vajadzībām, 3 procesori un 3 skārienjūtīgie monitori/ekrāni ekspozīcijai “Turaidas muzejrezervāts laikā un telpā” digitālo programmu nodrošināšanai, 2 krāsu tintes printeri krājuma nodaļas, pētniecības un ekspozīciju nodaļas darba nodrošināšanai, 1 krāsu lāzerdrukas printeris komunikācijas un izglītojošā darba nodrošināšanai.

- Ekspozīcijas “Turaidas baznīcas draudzes vēsture” un “Turaidas muzejrezervāts laikā un telpā” vajadzībām iegādātas vitrīnas, stendi un galdi

- Organizēti infrastruktūras uzturēšanas darbi: elektrības sadales un kabeļu atjaunošana pils kompleksa ZA stūra apbūvē, vājstrāvas tīklu ievilkšana un apgaismes ķermeņu uzstādīšana Klaušinieku mājā, atjaunots ieejas vārtu atvēršanas un aizvēršanas mehānisms, nodrošināta vārtu attālināta atvēršana/aizvēršana u.c.

- Lai nodrošinātu interneta pieejamības kvalitāti un datu plūsmas ātrumu, nomainīts interneta pieslēgums krājuma ēkā.

- Ēku-pieminekļu un kultūrvides restaurācijas un uzturēšanas darbu, ekspozīcijas iekārtošanas un citu pakalpojumu iegādei noorganizēti 7 publiskie iepirkumi, noslēgti 5 iepirkuma līgumi. Veikti pasūtījumi Elektroniskajā iepirkumu sistēmā un iepirkti materiāli un inventārs 15 067 euro apjomā. Kopumā muzejrezervāta darbības un infrastruktūras uzturēšanai noslēgti 71 saimnieciskais līgums, 12 sadarbības līgumi, 38 autora un uzņēmuma līgumi.

Iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošana

Pārskata gadā turpināta nolikumā noteikto funkciju izpilde saskaņā ar mērķtiecīgā darba shēmu: pētniecības darbs - krājuma darbs - pieminekļu un kultūrvides darbs - ekspozīciju darbs - izglītojošais darbs, sabiedriskā saskarsme, tūrisms - apmeklētāju apkalpošana.

- Mērķtiecīgu un kvalitatīvu darba rezultātu sasniegšanai turpināta iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošana, pievēršot uzmanību veicamā darba un sasniedzamā rezultāta definēšanai, izpildes termiņiem, savstarpējai sadarbībai un finanšu resursu sadalei. Informācijas aprītei par darbu gaitu, izpildi un sasniegtajiem rezultātiem pārskata periodā tika noorganizētas 21 sanāksme. Apkopoti speciālistu ikmēneša darba pārskatu dati, sagatavota informācija par rezultatīvajiem rādītājiem iesniegšanai Kultūras ministrijā, statistikas pārskatam IS “Kultūras karte” un gada publiskajam pārskatam.
- Muzejrezervāta darba organizēšanai izdoti 32 rīkojumi pamatdarbības jautājumos, pēc nepieciešamības aktualizēti 3 spēkā esošie un uzsākta 2 jaunu iekšējo normatīvo aktu izstrāde.
- Muzejrezervātā darbojas komisijas, kas kontrolē un nodrošina finanšu un materiālo līdzekļu lietderīgu izmantošanu un materiālo vērtību saglabāšanu: krājuma komisija, iepirkumu komisija un inventarizācijas komisija. Sagatavots vadības ziņojums un finanšu pārskats par gada budžeta finansējuma izlietojumu.
- Lai attīstītu un motivētu uz rezultātu orientētus un ieinteresētus darbiniekus, veikta darbinieku darbības novērtēšana par 2016. gadu, izmantojot informācijas sistēmu “NEVIS”.
- Līdzdalība Kultūras ministrijas Iekšējā audita nodaļas muzejrezervātā veiktajā auditā “Darbinieku gadskārtējā novērtēšana un materiālā stimulēšanas procesa pilnveidošana”. Kopējais sistēmas novērtējums: sistēma darbojas labi, novērtētās risku kontroles ir atbilstošas, pietiekamas un efektīvas, novērtēšanas sistēmas mērķi ir sasniegti. Ir izpildīts audita ieteikums attiecībā uz iekšējo normatīvo aktu ievērošanu.
- Veikta darbinieku amatu aprakstu un individuālo darba plānu 2017. gadam analīze atbilstoši Vīzijai 2014-2023, analīzes rezultāti apspriesti vadības un struktūrvienību vadītāju sanāksmē.
- Sagatavoti un ievadīti resursu vadības sistēmā *Horizon 228* rīkojumi personāla vadības jomā, 7 komandējuma rīkojumi, 20 vienošanās par izmaiņām darba līgumu noteikumos, 38 autoratlīdzības un uzņēmuma līgumi, veikta personāla saraksta aktualizēšana, noorganizēti 4 konkursi uz vakantajiem sezonas darbinieku amatiem
- Darba aizsardzības sistēmas un drošas darba vides uzturēšanai, aktualizēts Darba vides risku novērtējums un organizētas jauno darbinieku pirmreizējās instruktāžas darba aizsardzības jautājumos un pastāvīgo darbinieku ikgadējās instruktāžas, veikta darbinieku veselības apdrošināšana.

2.3. Muzejrezervāta pakalpojumi

Sniegto pakalpojumu veidi saskaņā ar muzejrezervāta darbības funkcijām un Ministru kabineta 01.10.2013. noteikumiem Nr. 1029 “Īpaši aizsargājamā kultūras pieminekļa – Turaidas muzejrezervāta publisko maksas pakalpojumu cenrādis” ar 03.05.2016. Ministru kabinetā apstiprinātajiem grozījumiem:

Maksas pakalpojumi:

- Muzeja ekspozīciju un izstāžu apskate no 01.05. - 31.10. un no 01.11. - 01.05.
- Muzeja brīvdabas ekspozīciju apskate
- Tradicionālā kultūras mantojuma un muižas amatu demonstrējuma apskate
- Pārskata ekskursijas muzeja speciālista pavadībā
- Tematiskās ekskursijas muzeja speciālista pavadībā
- Izglītojošās programmas un lekcijas
- Muzeja krājuma apskate
- Muzeja krājuma materiālu izmantošana
- Muzeja telpu un teritorijas izmantošana
- Citi pakalpojumi

Bezmaksas pakalpojumi:

- Muzeja ekspozīciju, izstāžu un brīvdabas ekspozīciju apskate no 01.05. - 31.10. un no 01.11. - 01.05.

Pakalpojums bez maksas pieejams pirmsskolas vecuma bērniem; skolotājiem, kas pavada pirmsskolas vecuma bērnu grupu vai skolēnu grupu (grupā vismaz 10 bērni vai skolēni), bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem, dienas aprūpes centra, krīzes centra un internātskolas audzēkņiem, kā arī bērniem, kas ievietoti sociālās rehabilitācijas centrā, un viņus pavadošajām (uzrādot statusu apliecinošu dokumentu), personām līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti, personām ar I un II grupas invaliditāti (uzrādot invaliditātes apliecību) un no vienas personas, kas pavada personu līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti vai personu ar I grupas

invaliditāti, Latvijas muzeju darbiniekiem (uzrādot apliecību), Baltijas jūras reģiona piļu un muzeju asociācijas biedriem (uzrādot biedra karti), Starptautiskās muzeju padomes (ICOM) biedriem (uzrādot biedra karti), plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, kas atspoguļo norises muzejā (uzrādot preses karti), grupas (ne mazāk par 15 apmeklētājiem) vadītāja (gida), Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Turaidas draudzes locekļiem dievkalpojumu dienā, jaunlaulātajiem un viņu vedējiem kāzu dienā, apmeklējot Turaidas Rozes piemiņas vietu, muzeja popularitāti veicinošu vizīšu organizatoriem (vismaz divas dienas pirms vizītes iesniedzot (elektroniski nosūtīt uz muzeja oficiālo e-pasta adresi) vizītes organizatora iesniegumu), Turaidas muzejrezervāta drauga kartes īpašniekiem (uzrādot karti un personu apliecinošu dokumentu), muzeja apmeklētājiem muzeja ikgadējā vasaras saulgriežu pasākuma un starptautiskās akcijas "Muzeju nakts" laikā no plkst. 19.00., muzeja tematisko pasākumu nodrošinātājiem, atbalstītājiem (sponsoriem), izglītības, kultūras un tūrisma nozares institūciju pārstāvjiem un valsts reprezentatīvās funkcijas nodrošinātājiem (uzrādot muzeja ielūgumu).

- Konsultācijas, informācijas sniegšana interesentiem.
- Muzejrezervāta bukleti, informācijas lapiņas, kas tiek izplatītas bez maksas tūrisma firmām, apmeklētājiem tūrisma gadatirgos u.c.
- Sabiedriskās tualetes un lauku tipa tualetes pakalpojumi.

Muzejrezervāta informācijas bukletu, ceļvežu, atklātņu, u.c. materiāla tirdzniecība Turaidas muzejrezervāta Apmeklētāju centrā pēc noteiktām cenām.

2.4. Muzejrezervāta pakalpojumu pieejamība un kvalitātes nodrošināšana

- Muzejrezervāta ekspozīcijas apmeklētājiem ir pieejamas visu gadu, arī brīvdienās un svētku dienās, t.i. 2017. gadā - 365 dienas, 3297 stundas saskaņā ar muzeja darba laiku. Apmeklētājiem brīvajā laikā muzejs bija pieejams 1450 stundas gadā, t.i., sestdienās, svētdienās un svētku dienās, kā arī darba dienās pēc plkst.17.00. Laikā no 1. maija līdz 31. oktobrim pēc plkst.20.00, tika nodrošināta muzeja pieejamība vēl papildus 17 stundas.
- Lai sekmētu muzeja ekspozīciju pieejamību un veicinātu sabiedrības interesi, pamatinformācija apmeklētājiem muzejrezervāta ekspozīcijās un iespieddarbos tiek piedāvāta četrās valodās: latviešu, angļu, krievu un vācu valodā.
- Muzeja pakalpojumu popularizēšanai un vispusīgas informācijas sniegšanai, tika sagatavotas un izplatītas ap 3500 informatīvās lapas muzeja organizētajos pasākumos, konferencēs un izglītojošajās programmās, pasākuma tematikai atbilstoši dizainētas un izvietotas 182 afišas, izveidoti un nosūtīti vairāk nekā 880 ielūgumi, kā arī e-apsveikumi u.c. muzejrezervātu popularizējoši elementi kvalitatīvai pasākumu norisei.
- Muzejrezervāta apmeklētājiem ir iespēja iegādāties un nosūtīt sešu dažādu Turaidas muzejrezervāta skatu atklātnes ar sveicieniem tuviniekiem un draugiem uz dažādām pasaules valstīm. Pārskata periodā ir izdota jauna pastkarte "Turaidas pils". Izmantojot Latvijas Pasta pakalpojumu, no Apmeklētāju centra nosūtītas 144 atklātnes.
- Apmeklētāju ērtībām: nodrošināti auto stāvlaukuma pakalpojumi, kafējnīcas pakalpojumi, kafijas automāta pieejamība un brīvās piekļuves internets Apmeklētāju centrā, sadarbībā ar SIA „Lattelecom” nodrošināts Wi-Fi pieslēgums Apmeklētāju centrā un Turaidas pilī.

2.5. Pakalpojumi un piemērotas vides nodrošināšana invalīdiem

- Nodrošināta iespēja iebraukt ar invalīdu transportlīdzekļiem muzejrezervāta teritorijā.
- Izmantojot lēzeno ieejas lieveni, var iekļūt Apmeklētāju centrā, kur tiek piedāvāta multimediju programma par Turaidas vēsturisko centru un ekspozīcijām, kā arī kafijas automāts.
- Lai nodrošinātu ērtu pārvietošanos muzejrezervāta teritorijā, apmeklētājiem senioru vecumā, atbilstoši vajadzībai, tiek piedāvāts ratiņkrēsls. Pārējiem apmeklētājiem ar invaliditāti ir nodrošināta vizuālā informācija: norādes zīmes uz apskates objektiem, kasi un tualetēm, informatīvie stendi un brīvdabas ekspozīcijas.
- Tiek sniegta informācija un nodrošināta kartes pieejamība ar iezīmētu maršrutu cilvēkiem ar kustību traucējumiem, kurā iezīmēts ceļš, pa kuru var pārvietoties un apskatāmie objekti. Celiņu segums muzejrezervāta teritorijā atļauj invalīdiem ar funkcionāliem traucējumiem pārvietoties ratiņos, apskatīt brīvdabas ekspozīcijas un Turaidas vēsturiskā centra ēkas no ārpuses, piedalīties brīvdabas pasākumos. Ar pavadona palīdzību var iekļūt pārvaldnieka jaunajā mājā, piedalīties

konferencēs, pasākumos un apskatīt izstādes, Turaidas pils D korpusā, Turaidas muižas ratnīcā, Dārznieka mājā – apskatīt ekspozīcijas.

- Pēc pieprasījuma tiek nodrošināti ekskursiju gida pakalpojumi un piemērota atlaide ieejas maksai atbilstoši muzeja sniegto pakalpojumu cenrādim.

3. PERSONĀLS

Uz 2017. gada 31. decembri Turaidas muzejrezervātā strādāja 79 darbinieki, no tiem direktors un 2 vietnieki, 9 struktūrvienību vadītāji, 30 speciālisti un 37 tehniskie darbinieki. 25 darbinieki ir augstāko izglītību, t.sk. 3 zinātņu doktori, pārējiem darbiniekiem – vidējā speciālā vai vidējā izglītība. Laikā no 01.05.-31.10. darba tiesiskās attiecības tika nodibinātas un pārtrauktas ar 25 vasaras sezonas darbiniekiem. No visiem muzejrezervātā strādājošajiem 79 darbiniekiem – 20 % vīrieši un 80 % – sievietes. Visvairāk darbinieku ir vecuma grupā no 31 gada līdz pensijas vecumam, t.i. 68 darbinieki.

Muzejā nostrādātais laiks

Muzeja darbinieki (pastāvīgā darbā)	Muzeja direktors, vietnieki	Struktūrvienību vadītāji	Speciālisti	Pārējie darbinieki	Kopā
Līdz 5 gadi	0	2	14	5	21
5-20 gadi	2	5	10	9	26
vairāk par 20 gadiem	1	2	4	1	8

- Darbiniekiem 2017. gadā tika nodrošinātas apmācības 67 kvalifikācijas celšanas pasākumos, no kuriem 21 pasākums saistīts ar profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanu un pilnveidošanu.
- Muzejrezervāta speciālistu profesionalitātes pilnveidošanas nolūkā apmeklēti muzeji Igaunijā, Vācijā, Rumānijā, Somijā, Zviedrijā un iegūta informācija par ekspozīciju mākslinieciskajiem risinājumiem, jauno tehnoloģiju izmantošanu, kultūras mantojuma saglabāšanu, kultūras tūrisma jautājumiem u.c. Ņemta dalība Kultūras ministrijas, Valsts administratīvās skolas un citu mācību centru organizētajosursos un semināros, Baltijas muzeoloģijas veicināšanas biedrības Vasaras skolā, Latvijas un starptautisko kultūras un mantojuma institūciju organizētajās konferencēs, forumos, kā arī apmeklēti muzejrezervāta darbībai atbilstoši pieredzes apmaiņas pasākumi un dalība profesionālo biedrību darbā.

4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

4.1. Pasākumi sabiedrības informēšanai un izglītošanai

Muzejrezervāts nodrošina sabiedrībai pilnvērtīgu informāciju par muzejrezervāta darbu un piedāvājumu. 2017. gadā tika turpināts daudzveidīgs un regulārs sabiedrības informēšanas darbs par pētnieciskā, krājuma, ekspozīciju un izstāžu izveides darba rezultātiem, par pieminekļu un kultūrvides saglabāšanu, veicinot muzejrezervāta atpazīstamību un reklāmu.

- Sadarbības veicināšanai ar tūrisma firmām un gidiem, kā arī ar citiem tūrisma nozares pārstāvjiem, tika organizēta ikgadējā Pavasara konference - Informācijas diena, kurā varēja iepazīties ar muzejrezervāta 2017. gada tūrisma sezonas piedāvājumu, topošajām ekspozīcijām un citām muzeja darba aktualitātēm.
- Informācija sabiedrībai par muzejrezervāta sniegtajiem pakalpojumiem, pasākumiem un citam aktivitātēm ir pieejama: Turaidas muzejrezervāta mājaslapā www.turaida-muzejs.lv, Kultūras ministrijas Latvijas digitālās kultūrkartes datubāzē, portāla Latvija.lv pakalpojumu katalogā, interneta vietnēs www.1188.lv u.c., muzejrezervāta Apmeklētāju centrā izvietotajā vizuālajā informācijā, ceļvežos, reklāmas bukletos, radio un TV u.c.
- Turpināts aktīvs darbs muzejrezervāta informācijas uzturēšanai latviešu un angļu valodā sociālajos tīklos: draugiem.lv, [Twitter](https://twitter.com), [Facebook](https://facebook.com), lai veicinātu muzejrezervāta atpazīstamību.

Informācija par muzejrezervāta piedāvājumu un tā pieejamību tiek nosūtīta arī uz muzeja darbībai saistošām interneta vietnēm. Virtuālās komunikēšanas tīklā *TWITTER* ievietotas 96 ziņas, *Facebook.com* – 264 ziņas, arī *flickr*, *vimeo*, *instagram* ir pieejama informācija un fotoattēli par muzejrezervāta aktualitātēm, pasākumiem, kultūrvēsturisko vidi un pieminekļiem, tādējādi piedāvājot papildu iespējas interesentiem ērtāk sekot līdzi svarīgākajiem notikumiem muzejrezervātā. Turaidas muzejrezervāta kontam *Facebook.com* lapā seko 2666 sekotāji, salīdzinot ar 2016. gadu, ir pieaudzis sekotāju skaits par 5 %. *Instagram* publicēti 105 attēli un iegūti 302 sekotāji.

- Informācijas un sarakstes dokumentu apmaiņai ar valsts, pašvaldību institūcijām, sabiedriskām organizācijām, privātpersonām un tūrisma pakalpojumu sniedzējiem izmanto elektronisko pastu (adrese: turaida.muzejs@apollo.lv). Pārskata gadā sniegtas atbildes uz vairāk nekā 4624 e-pasta adresē turaida.muzejs@apollo.lv saņemtajiem iesniegumiem un jautājumiem par muzejrezervāta piedāvājumu, ekspozīciju, ekskursiju un izglītojošo programmu pieejamību u.c.

- Elektroniskās saziņas un dokumentu aprites uzlabošanai atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) izdotajām vadlīnijām uzsākts oficiālās E-adreses sistēmas ieviešanas process, nosūtīta VARAM informācija par kontaktpersonu un aizpildīta aptaujas anketa par gatavību uzsākt sistēmas ieviešanu 2018. gadā.

- Turpinot nodrošināt informācijas pieejamību apmeklētājiem par muzejrezervāta piedāvājumu, izdoti reklāmas bukleti: “Turaidas muzejrezervāts” latviešu, krievu un angļu valodā (kopējais apjoms 8000 eks.), buklets “Turaidas muzejrezervāta izglītojošās programmas” latviešu un krievu valodā – kopējais apjoms 2000 eks. Atkārtoti izdots „Turaidas vēsturiskais centrs. Ceļvedis. Turaidas muzejrezervāts” krievu un angļu valodā un ceļvedis “Turaidas mūra pils 800 gadi. Vēsture un mūsdienas” vācu valodā. Reklāmas bukleti ne tikai latviešu valodā, bet arī 15 svešvalodās ir pieejami muzejrezervāta apmeklētāju centrā, kā arī izplatīti starptautiskajos tūrisma gadatirgos, Rīgas un citu Latvijas lielāko pilsētu tūrisma informācijas centros, izsniegti ārvalstu tūroperatoriem un žurnālistiem. Izdota grāmata “Turaidas pils Dāvida stāstu un spēļu grāmata” krievu valodā, kas uzrunā jaunāko muzejrezervāta apmeklētāju mērķauditoriju - pirmskolas vecuma bērnus.

- Skolēnu mērķauditorijas piesaistei, sagatavota un publicēta informācija par izglītojošo programmu piedāvājumu interneta žurnāla www.skolasvards.lv pielikumos: “Pavasara ekskursiju ceļvedis” un “Rudens ekskursiju ceļvedis”.

- Muzejrezervāta popularizēšanas nolūkā nosūtīti reklāmas bukleti tūrisma informācijas centriem Siguldā, Rīgā, kā arī vairākos Tūrisma informācijas centros Latvijā. Publicēta Muzejrezervāta reklāma publicēta “Old Riga Map” pavasara un rudens izdevumā, un žurnālā “Maģistrāle”.

- Muzejrezervāts regulāri publicē informatīvos rakstus un preses relīzes nacionālajos un reģionālajos plašsaziņas līdzekļos, sniedz intervijas un reklāmu par muzejrezervāta norisēm TV un radio. Veiksmīga sadarbība ir izveidojusies ar vietējiem laikrakstiem, ar kuriem ir noslēgti sadarbības līgumi par informatīvu un izglītojošu rakstu par kultūras mantojumu un muzejrezervāta darba aktualitātēm regulāru publicēšanu laikrakstā “Rīgas Apriņķa Avīze” un mēnešrakstā “Siguldas Avīze”, laikraksta “Lauku Avīze” pielikumā un “Neatkarīgā”.

- Sniegtas intervijas LR4, Radio MixFM, LTV u.c. par muzejrezervāta pieejamību, pakalpojumiem un kultūras mantojuma saglabāšanas un popularizēšanas jautājumiem. LTV7 raidījumā “Notikumu skatlogā” un “Izglītība un karjera” tika pārraidīts 2 minūšu sižets par muzejrezervāta aktivitātēm starptautiskajā tūrisma gadatirgū “Balttour 2017”.

4.2. Pasākumi sabiedrības viedokļa izziņāšanai par apmierinātību ar iestādes darbu

Galvenais sabiedrības intereses un apmierinātības apliecinājums ir regulārs muzeja apmeklējuma pieaugums. Muzejrezervāta darba kvalitātei apliecinājums ir ekspozīcijas, sakoptā vide un daudzveidīgais piedāvājums, kas apmeklētājiem liek atgriezties vēlreiz un gūt pozitīvas emocijas un jaunu informāciju.

Ir novērtēts un atzīts muzejrezervāta paveiktais darbs kultūras tūrisma piedāvājuma popularizēšanā ne tikai Latvijā, bet arī Eiropā. Turaidas muzejrezervāts 2017. gadā piedalījās Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) izsludinātajā Eiropas izcilāko tūrisma galamērķu jeb EDEN konkursā un **tika atzīts par vienu no pieciem labākajiem tūrisma galamērķiem Latvijā.**

Turaidas muzejrezervāta iesniegtais projekts “Turaidas vēsturiskais centrs” Eiropas Komisijas iniciētās Eiropas matojuma zīmes saņemšanas konkursā **tika nominēts otrajai kārtai.**

Sabiedrība ir atzinīgi novērtējusi arī muzejrezervāta darbību kultūras mantojuma saglabāšanā. Ir saņemta konkursa "Latvijas Būvniecības Gada balva" nominācijā "Restaurācija" **atzinība par Šveices mājas klēts restaurāciju, par koka amatniecības tradīciju kopšanu un etnogrāfiskās būvniecības tehnoloģiju izmantošanu.**

Turpināta informācijas apmaiņa un uzturēts muzejrezervāta piedāvājuma un apmeklētāju apkalpošanas augstas kvalitātes standarts saskaņā ar Tūrisma attīstības valsts aģentūras 2012. gadā piešķirtās kvalitātes zīmes "QLatvia" noteikumiem.

4.3. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Turpināta sadarbība ar Turaidas muzejrezervāta Atbalsta biedrību, kuras mērķis ir sniegt atbalstu un intelektuālo ieguldījumu dabas un kultūras mantojuma aizsardzībā un uzturēšanā, lai saglabātu muzejrezervātu un tā tuvāko apkārtni kā nozīmīgu Latvijas kultūrvēsturisko objektu nākamajām paaudzēm. Ar biedrības atbalstu regulāri tika risināti dažādi juridiski jautājumi, organizēti sabiedriskie, kultūras pasākumi un uzturēta komunikācija ar citām sabiedriskajām organizācijām. Pārskata periodā saņemta juridiska palīdzība un atbalsts Turaidas muzejrezervāta darbības un attīstības sekmēšanai:

- zemes nomas līguma noslēgšanā ar Krimuldas novada domi un normatīvo aktu prasībām nomas maksas noteikšanā;
- muzejrezervāta ēkas "Kalpotāju mājas" īrnieka jautājumu risināšanā;
- nodrošināta muzejrezervāta publicitāte, apkopojot vēsturisko notikumu izpētes materiālus un publicējot izdevumā „Siguldas Avīze”;
- sagatavots un iesniegts pieteikums par ainavas "Turaidas vēsturiskais centrs Gaujas senielejas krastā" iekļaušanu Latvijas ainavu dārgumu krātuvē "Latvijas ainavu dārgumi vakar, šodien, rīt". Pietiktā ainava ir iekļauta Latvijas ainavu dārgumu krātuves sarakstā.

Rezultatīva sadarbība vairāku gadu garumā ir izveidojusies ar Turaidas ev. luterisko draudzi un Turaidas pensionāru kopu „Turaidieši”. Pateicoties draudzes aktīvai darbībai, tiek nodrošināta ekspozīcijas "Turaidas baznīcas un draudzes vēsture" popularizēšana un pieejamība, kā arī sekmēta muzejrezervāta misijas īstenošana vispārcilvēcisko vērtību uzturēšanā, Izrādot savu iniciatīvu, draudzes locekļi kopā ar pensionāru kopu piedalījās Turaidas baznīcas sakopšanas talkā. Mūžizglītības procesa sekmēšanai, pārskata periodā tika noorganizētas piecas tikšanās ar pensionāru kopas dalībniekiem, kuru laikā tika sniegta informācija par muzejrezervāta piedāvājumu, popularizētas jaunākās publikācijas, un lasītas lekcijas.

5. NĀKAMĀ GADA PLĀNOTIE PASĀKUMI

Muzejrezervāts savu darbību 2018. gadā plāno atbilstoši apstiprinātajai darbības un attīstības stratēģijai 2014. - 2023. gadam un pieejamajiem finanšu resursiem.

Darbības virzieni

- 1) Latvijas valsts simtgades pasākumi
- 2) Eiropas kultūras mantojuma gada programmas īstenošana
- 3) Turaidas muzejrezervātam – 30

Nozīmīgākie sasniedzamie rezultāti 2018. gadā:

1. Prioritāte - Kultūras mantojuma un dabas aizsardzība un saglabāšana Turaidas vēsturiskajā centrā

- Turaidas vēsturiskā centra 38 ēku-pieminekļu restaurācija, saglabāšana un uzturēšana, 43,63 ha brīvdabas ekspozīcijas labiekārtošana.
- Arheoloģiskā izpēte Baznīckalnā.
- Šveices mājas ēku kompleksa kultūrvēsturiskā izpēte un publikācijas sagatavošana

- Uzturēt muzejrezervāta kultūrvēsturiskās ainavas kvalitāti, 10 vēsturisko dīķu krastu nostiprināšana, meniķu atjaunošana un teritorijas labiekārtošana
- Turpināt Turaidas pils kompleksa un muižas ēku uzturēšanas un restaurācijas darbus, veikt R korpusa pagraba pārseguma atjaunošanu un kaltes ēkas jumta seguma maiņu un koka žoga uzstādīšanu
- Klausīnieku mājas restaurācijas pabeigšana Turaidas vēsturiskajā centrā un darbs pie Latvijas Valsts 100gadiem veltītās ekspozīcijas “Ceļā uz Latvijas valsti: Klausīnieks, Saimnieks. Pilsonis” sagatavošanas, t.sk. ekspozīcijas dizaina meta projekta realizācijas u.c.
- Turpināt darbu ekspozīcijas “Turaidas muzejrezervāts laikā un telpā” iekārtošanas darbu Turaidas pagasta magazīnā
- Publicēt katalogu “Turaidas pils 13.-19. gs. keramika ”, un uzsākt kataloga “Bībeles, sprediķu un dziesmu grāmatas Turaidas muzejrezervāta krājumā ” sagatavošanas darbu
- Izdot starptautiskās konferences “Reformācijai – 500 – jauno laiku vēsmas Turaidā un Eiropā” rakstu krājumu un grāmatu “Turaidas pils Dāvida stāsti” angļu valodā.
- Sagatavot un eksponēt izstādes: “Siguldai 90. Pilsētas vadība no 1928. gada līdz 2018. gadam”, “Arhitekts Gunārs Jansons (1928-2013) un Turaidas pils”, “Māksliniekam V. Gudovskim 90”, “Muzejrezervātam - 30”, “Teodors Zaļkalns “ u.c., veikt kvalitātes uzlabošanu un atjaunot ekspozīcijas: „Turaidas muižas pirts” un “Zvejas rīki”, atvērt jaunu ekspozīciju “Pils pagalma ziemeļaustrumu stūra pagrabi”

2. Prioritāte - Vispārcilvēcisko vērtību un latviskās dzīvesziņas popularizēšana un sabiedrības izglītošana ar tūkstošgadē uzkrāto reģiona un Turaidas vēsturiskā centra kultūras un dabas mantojumu, nodrošinot kvalitatīva un daudzveidīgā muzejrezervāta piedāvājuma pieejamību

- Nodrošināt muzeja ekspozīciju un Turaidas vēsturiskā centra kultūras mantojuma pieejamību apmeklētājiem katru dienu, veicot izglītojošo un apmeklētāju apkalpošanas darbu, ēku – pieminekļu saglabāšanas un kultūrvides sakopšanas darbu, sekmēt pašu ieņēmumu plāna izpildi.
- Uzsākt izglītojošās programmas satura izstrādi topošās ekspozīcijas “Ceļā uz Latvijas valsti: Klausīnieks. Saimnieks. Pilsonis” vajadzībām
- Noorganizēt 2 konferences – 9. aprīlī - Pavasara konferenci - Informatīvo dienu un 10. novembrī - Turaidas muzejrezervāta zinātniski praktisko konferenci, veltītu Latvijas 100gadiem.
- Kultūras mantojuma popularizēšanai noorganizēt vairāk nekā 40 izglītojošos pasākumus: Latvijas simtgades gada atklāšana Turaidā, Turaidas muzejrezervāta prezentācija “Turaidas muzejrezervātam – 30” starptautiskajā tūrisma izstādē „Balttour 2018”, diskusija “Personības loma kultūras mantojuma saglabāšanā Eiropas kultūras mantojuma gada kontekstā. Gunāram Jansonam – 90”, gadskārtu ieražu svētki, t.sk. pasākums “Vasaras saulgrieži” un starptautiskā folkloras festivāla “Baltica 2018” noslēgums, akcijas: “Satiec savu meistaru!”, “Muzeju nakts 2018”, “Nāc un dziedī Dainu kalnā!”, Pils diena “Šodien pils pieder bērniem!”, Pasauls čempionāts orientēšanās sportā, Turaidas muzejrezervātam – 30 u.c.
- Sagatavot jaunu reklāmas bukletu par Turaidas muzejrezervāta piedāvājumu projektā “Latvijas skolas soma”, atkārtoti izdot Turaidas muzejrezervāta karti 15 valodās atbilstoši vajadzībai.
- Uzsākt muzejrezervāta apmeklējuma e-biļetes izstrādi.